

**Soproni Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Kar**

Baloghné Bakk Adrienn

LABDA az óvodában

módszertani gyűjtemény óvodapedagógusoknak

***„Tökéletes gömbforma,
Dobni, rúgni jó móka,
Ha pöttyös is nem túró
Játszik vele kis lurkó.”***

Sopron, 2021.

Jelen publikáció az „EFOP-3.4.3-16-2016-00022 – „QUALITAS” Minőségi felsőoktatás fejlesztés Sopronban, Szombathelyen és Tatán című projekt támogatásával valósult meg.

Tartalom

BEVEZETÉS	2
I. A labdás játékok rövid története	3
II. A kezdés, ismerkedés	8
III. A LABDAJÁTÉKOKBAN alkalmazható alapgyakorlatok	12
1. A labdafogás	12
2. A labdagurítása	13
3. A labda elgurítása	13
4. A labda rúgása	14
5. A labda dobása	15
6. A labda elkapása	18
7. A labdavezetése	20
IV. Projekt alapú tanulás feldolgozásának a lehetősége: LABDA	24
V. LABDÁRÓL szóló mondókák, versek	42
VI. LABDÁRÓL szóló mesék	58
VII. Köszönetnyilvánítás	83

BEVEZETÉS

A **labda** az egyik legegyszerűbb, de ugyan akkor a legsokoldalúbb játékszer, sporteszköz. A labda a szabadság, a gondtalanság jelképe, olyasvalami, ami mindig boldoggá tudja tenni a birtokosát. Általában gömb alakú, ritkán ovális vagy speciális formájú, és rugalmas tulajdonságú. Alakja a kiszámíthatatlanságát, a véletlen befolyásoló szerepét hangsúlyozza, talán ez a változatosság az egyik oka, hogy szeretjük és népszerű a kisgyermek kortól egészen a felnőtt korig. A labdával való játékot nem lehet megenni, az „örök” játékeszköz, sokszínű, hiszen a változó külső körülmények mindig új és új lehetőségeket hoznak létre. Képességtől, tudástól függetlenül a labda a világon az egyetlen olyan találmány, amihez minden ember ért egy picit még akkor is, ha sosem tanulta. Számos sportág elengedhetetlen kelléke, melyben a játékmenet a labda mozgását követi, a játékos a lábbal, kézzel vagy ütővel továbbítja a labdát annak a céljából, hogy az elérjen egy bizonyos helyet vagy helyzetet. A labda alkalmas arra, hogy próbára tegye az egyén rátermettségét, ügyességét. Ellenállhatatlan, erős vonz erejével nagyon sokféle képesség fejleszhető vele már a kisgyermekkortól. Az élet minden területén a szem-kéz, szem-láb koordináció adja meg az alapvető élethez szükséges mozgásformák alapjait. A labda a jó figyelemfelkeltő és koncentrációfejlesztő hatásával még jobban megerősítheti az alap koordinációkat. A tudatos és tervszerű alkalmazása során szinte minden alapvető és tanuláshoz szükséges funkciót fejleszt.

A jegyzetünk célja, hogy az óvodapedagógusok ismerjék meg és tudják alkalmazni a labdagyakorlatokat és labdás gyakorlatokat az óvodai testnevelés foglalkozásokon, mozgásos tevékenységeken. A pedagógusok sajátítsák el azokat az alapvető ismereteket, amelyek képessé teszi őket a motoros képességek fejlesztésére labdával. Ismerjenek meg minél több labdás testnevelési játékot, egyéb játékot, mondókát, verset, mesét, hogy tudják majd adaptálni a testnevelés és módszertana ismereteit a labdás gyakorlatokon túl egyéb óvodai tevékenységek területein is. Szeretnénk lehetőség szerint, ha minél több óvodai tevékenységek színterén megjelenne a labda, a labdával végzett mozgásos és egyéb tevékenységek. Bízunk benne, hogy a jegyzettel tudunk ajánlani ötleteket, tanácsokat, esetleg mintákat az óvodapedagógusok munkájához.

I. A labdás játékok rövid története

A labdás játékok kezdete az emberré válással szinte egyidősek, párhuzamosan fejlődött vele. Az ősember még az életben maradásért küzdött, a dobás, a hajítás, az ugrás és a futás alapvető élelemszerző és harci tevékenység volt. A fennmaradt barlangrajzokon gyakran feltűnik a követ vagy dárdát hajító ősember alakja. A kődobás és a dárdahajítás ugyan bizonyított, de arra nincs bizonyíték, hogy ezt játék céljából vagy szórakozásként is űzte –e az ember.

Az ősidőkről csak feltételezéseink vannak, addig az ókorból már képi ábrázolás mellett tárgyi emlékek is maradtak fent. Az egyiptomi síremlékeken labdázó lányokat figyelhetünk meg, valamint az ásatások során gyapottal töltött, illetve papiruszból készült labdák kerültek elő. Találtak még üvegből készült labdákat is, ezeket állítások szerint az uralkodó osztály nőtagjai esztétikai nevelésére használták. Egyes felvetések szerint Egyiptomban a labdajátékok elsősorban vallási szertartások részét képezték.

Az ókor egyik alap irodalmából, Homérosz Odüsszeia eposzában is már olvashatunk az Uránia nevű labdajátékokról:

„...Alkinoosz Haliosznak szólt és Láodamásznak,
hogy táncoljanak ők, kikkel ki se tud vetekedni.
És miután gyönyörű labdát vettek tenyerükbe,
bíborszínűt, mely Polübosznak mesteri műve,
egyikük árnyas fellegekig hajította a labdát,
hátra hajolva, a másik a földről szökve magasba,
lába sem érte a földet még s elkapta megújra.
És miután a magasba vetést ügyesen bemutatták,
akkor már táncolva a termő földön, a labdát
egymásnak sebesen dobták; míg körben az ifjak
mind ütemet vertek; dobogó zaja szállt a magasba...”

Forrás: VIII. Ének Odüsszeusz a Phaiákok között

A forrásból következtethetünk, hogy az ókorban kezdetleges formában megjelenik a labda, mint a társasjátékok egyik eszközeként népszerűvé válik. Így ettől kezdve kijelenthetjük, hogy a dobás megszűnik csupán, mint harci tevékenységnek lenni, és a sportmozgás az emberi tevékenység szerves részévé válik.

Kínában a katonák harci kiképzésében szerepelt először a lószőrrel tömött labdarúgójáték. A neve **Tsu Chu** volt, amely szó szerint azt jelenti, hogy labdarúgás. A gól egy háló volt lyukkal a közepén (a lyuk átmérője 30–40 cm volt), kifüggesztve két bambuszrúdra 9 méter magasan. Az kapott pontot, aki berúgta a lyukba a labdát. A „zuqui” röplabda nagyságú, bőrből összevarrott, állati szőrmével kitömött labda volt, és ezt használták a Tsu Chu játszására. Később a játéknak több változata is kialakult és széles körben elterjedt.

Kínai hölgyek Tsu Chu-t játszanak Forrás: Wikipedia

A japánok is elkezdtek játszani egy **Kemari** nevű lábbal játszott játékot. A Kemaria dekázásokon alapult és nagy ügyességet igényelt. A játékosok lábbal adogatták a labdát egymásnak úgy, hogy az ne érintse a földet. Amikor egy játékos labdához jutott, engedélyezett volt számára, hogy dekázzgasson mindaddig, amíg azt teljesen az ellenőrzése alatt tartott. Ekkor tovább kellett, hogy adja egy másik játékosnak. A játékosok száma nem volt meghatározva, ezért terjedhetett kettőtől akár tizenkettőig is. A labda 24 cm átmérőjű volt, özbőrből készült és fűrészporral volt kitömve. A pályát fák vették körül, ezek alkották a határvonalat.

A perzsák lovas nép révén ugyancsak a katonák kiképzési anyagában szerepeltek a lovas labdajátékok. A zsidó népeknél a babaházak voltak népszerűek, ahol labda leütéseket gyakoroltak.

Az ógörögöknél a labdarúgásra és a rögbihez hasonló labdajáték volt kedvelt az **Episkyro**, melyet lábbal játszották, de a kezet is engedélyezték használni.

Az aztékok, a maják, az olmékok és a közép-amerikai őslakosok már kaucsukból készítették a labdáikat, melyeket kultúránként eltérő játékaikhoz használtak. A gazdag rómaiak labdaházakat építettek, ahol rendszeresen többféle labdával (szőrrel tömött, levegővel töltött bőrlabdával) végeztek labdajáték jellegű tevékenységeket. Néhány római kori vázán felfedezhető egy kézzel játszott labdajáték, a **Harpastum**, ahol a játékosoknak egy meghatározott vonalon túlra kellett dobniuk a labdát.

A középkorban több tiltás ellenére (elsősorban az előforduló sérülések miatt) a labdajátékok megmaradtak és fejlődtek tovább egyre inkább az emberi tevékenység részévé váltak. Elsősorban a római játékkultusz hagyományait vették át a városi polgárok. De a falvak is versenyeztek egymással, hogy ki tudja átjuttatani a labdát a falu határán, és így vált ismertté a „határlabdázás”. De a korra jellemzően volt, hol rontás üző mágiaként használták a labdát. Ez időben alakult ki a „**calcio**”, egy firenzei eredetű labdajáték (a mai rögbi elődje). Európában elsőként ennél a játéknál határolták körbe a pályát, alkalmaztak mérkőzésvezetőt, és definiálták csapatjátéknak, külön posztok megnevezésével. Egy csapat 27 főből állt, közülük 15 csatár, a második sorban 5 fedezet, mögöttük 4 védő, a negyedik sorban megint 3 védő, akik közül a középső a kapus. Egyedül csak ő vehette a kezébe a labdát, a többiek rúghatták vagy ököllel üthették. A mérkőzésvezető feladata a szabályok betartásának a felügyelete, a gól- illetve a büntetőpontok számlálása volt. Különösen a reneszánszkor alatt indul látványos fejlődésnek a sport, amikor a nemesek változatos sportágak üzésére speciális játéktereket építettek. Ezekben a labdaházakban a lovagi játékok és a tenisz mellett a kézilabdázás primitív formája szintén felfedezhető. Ezek a labdás csapatjátékok előfutára, és együttesen egy olyan közös gyökeret alkotnak, amelyből a többi labdajáték kifejlődött.

Az újkor legnagyobb érdeme az iskolai testnevelés megjelenése. Az iskolai reformok bevezették a testedzést, és a játékos labdajátékok folyamatosan fejlődtek. Felismerték a pozitív hatásait a személyiségfejlesztésben, valamint a jelentőségét a testi képességek megerősítésében.

Magyarországon Gizella királyné alapította Szent Benedek rendi szerzetes tanítók tették közkedvelté a labdajátékokat. A XIII. században már a főrendűek is felkarolták a labdamulatságokat és labdát „hajigáltak”. 1330-ban Róbert Károly a magyar főurakkal számos fényes lovagi játékokat rendezett (elsők között: Budapest, Pozsony, Nagyvárad) és ezeken a gyakorlólhelyeken labdázó „tanyáknak” is helyszínt szolgált, ahol az apraja-nagyja, szegény főleg ünnepnapokon labdával játszottak. Nagy Lajos idejében már a pécsi és a nagyváradi diákság körében is örömmel versenyeztek ezeken a helyszíneken az olasz módra átalakított

labdaöklözést („ballon”) és a spanyolok által kedvelt „lábbal ütős” játékeit. Labdajátékok virágzó korszaka Mátyás és Báthoriak közötti időben kiemelkedett. A labdázás hazánkban sport- mulatság volt ép úgy, mint, az angoloknál és az olaszoknál. A sok idegen levente társaságában a labdajátékokat már maguk a főurak is üzték. Reformáció idejében azonban Luther, Rousseau és Montaigne lelkes szavára megalkották a svájciak, németek és franciák a tornarendszerüket, melynek a labdázás csak mellékes kis része volt a „tornajátékoknak”. Csak a II. József idejében a nálunk letelepedett németek a falvaikban „dobra ütős” labdajátékokkal hozták vissza divatba a labdajátékokat a régi labdajátékokkal együtt. A testkultúra részeként a labdázás egyre inkább teret hódított a különböző társadalmi rétegekben, és a mindennapi élet szerves részévé vált, megjelent a teljesség igénye nélkül már több magyar irodalomban is.

Laptával...kemény „bolhákat” Oszk és kap egy sereg diák (Arany János)

Feldobta a labdát..., de a labda elröppent a keze alatt (Gárdonyi Géza)

„Mióta labdám elgurult itt,
nem ér az élet egy fabatkát ..” (Kosztolányi Dezső)

Ma már több modern labdajátékot ismerünk, amelyet labdával, golyóval, koronggal vagy sajátos formájú eszközzel játszanak különböző szabályok betartásával. Ilyen a teljesség igénye nélkül az amerikai illetve az ausztrál futball, az asztalitenisz, a bandy labda (jéglabda), a billiárd, a baseball, a bowling, a dodge ball, az eton, a fallabda (squash), a palánklabda (floorball), a futsal, a futball, a golf, a gyeplabda, a hurling, a jéglabda, a jégkorong, a kézilabda, a korfball, a kosárlabda, a krikett, a krokett, a labdarúgás, a lacrosse, a méta, a netball, a pelota, a pesäpalló, a rounders, a raketball, a rögbi (uniós, liga), a röplabda, a strandröplabda, a lábröplabda, a softball, a tenisz, a teke, a tollaslabda és a vízilabda.

A választék tehát óriási, nem lehet probléma miből választani. Mindenki el tudja dönteni, hogy mit szeretne üzni, sportolni majd labdával akár sportszerűen vagy akár hobbi szerűen az életében. A labdajátékok igazi közösségteremtő erővel rendelkeznek. Kifinomult technikák, kötött szabályrendszerek keretében játszanak a profi szövetségekben, miközben az új generáció már az óvodában készül arra, hogy ők is pályára léphessenek.

Az óvodákban, intézményes nevelésben azonban a legelső és legfontosabb feladat a labda illetve, a labdázás megszerettetése, amellyel lerakhatjuk az összes labdajátékok alapjait. Majd

kisiskolás korban a rendszeres gyakorlással, fejlesztéssel alakítható a sportjátékhoz szükséges jártasságok, készségek és képességek a gyermekekénél. Később aztán az ügyesség és a sporttal kapcsolatos pozitív élmények határozzák meg, véleményünk szerint, hogy ki milyen mozgásformát, labdajátékot választ.

Felhasznált irodalom

Bíró M., Hajdú P., Juhász I., Kopkáné Plachy J., Kristonné Bakos M., Széles-Kovács Gy., Váczi P., Zákány Z. (2015): Labdajátékok. Eger: Eszterházy Károly Főiskola Sporttudományi Intézet, https://uni-eszterhazy.hu/public/uploads/labdajatek_55bf8fb2795b9.pdf

Porzsolt L. (1885): A magyar labdajátékok könyve. Budapest: Pallas Részvénytársaság

Riegler E. (2004): Sportjátékelmélet I. Budapest: Plantin Print Bt.

R. Stubbs (2009): Sportok könyve. Budapest: M-ÉRTÉK Kft. Kiadó

Borítókép: Szeiler Judit óvodapedagógus rajza

Kínai hölgyek Tsu Chu-t játszanak című kép Forrás: Wikipedia

https://hu.wikipedia.org/wiki/A_labdaj%C3%A1t%C3%A9kok_t%C3%B6rt%C3%A9nete

II. A kezdés, ismerkedés

A pedagógus feladata, mielőtt bármiféle óvodai tevékenységbe kezd, az ismerkedés. Elsősorban egymás és a csoport megismerése után az óvoda helyiségeivel, szokásaival, és az ott dolgozó felnőttekkel. Fontos feladat, hogy igyekezzünk minél hamarabb kialakítani egyfajta bizalmat, biztonságot, ami majd később az ismeretátadás alapja lesz. Egy jó közösség kialakítása játékosan könnyebben megy. A kapcsolatteremtés fontos eszköze, hogy ismerjük egymást, és a nevükön szólítjuk. A gyerekek könnyebben megjegyzik egymás nevét, ha olyan játékot ajánlunk fel nekik már a kezdéskor is, amelyben használhatjuk a labdát. A játékok kiválasztásánál vegyük figyelembe minden esetben a gyermekek életkori sajátosságait, gyermekek technikai tudását. Olyan játékot választunk, ami a gyermekek készségszintjének megfelelő. A játékok vezetése során az óvodapedagógusnak segítenie és irányítani kell a játék tanulását, amelyhez nélkülözhetetlen a jó, biztonságos játéktér megválasztása. Csak néhány példát ízelítőnek:

„ISMERKEDŐ” labdával 1

A feladat az, hogy egymásnak gurítjuk vagy dobáljuk a labdát. Aki kapja a labdát, megmondja a saját nevét/ jelét, majd azután annak a nevét/ jelét, akinek dobja.

A nevek/ jelek gyakorlása után lehet állatneveket vagy gyümölcsöket stb. mondani és gyakorolni.

„ISMERKEDŐ” labdával 2

Körbe állunk közben egy gyereket kiválasztunk a körből és labdát adunk a kezébe. Óvodapedagógus elindítja a gyermeket:

“Itt a labda, ott az Anna, ha elkapja, tovább adja”

A gyermek oda megy Annához, köszön neki, majd beáll a helyére. Aztán Annát küldi tovább valakihez:

“Itt a labda, ott a Péter, ha elkapja, tovább adja”

Abban az esetben, ha csak a jeleket mondjuk nehezebb a játék (főleg év elején). Vegyes életkorú csoportnál különösen, hiszen a volt nagycsoportosok jelét az újonnan érkezett kicsik kapják meg.

A sikeres ismerkedés után további lépésekben már a kedvenc sportszerrel, a labdával folytatjuk az *ismerkedést*. A labda a szabadság, a gondtalanság jelképe, olyasvalami, ami mindig boldoggá tudja tenni a birtokosát. A 19 századi pedagógus Friedrich Fröbel is felismerte a labda nagyszerű jelentőségét. Tevékenységeket dolgozott ki a gyermekek fejlesztésének az elősegítéséhez, s a tevékenységekhez eszközöket, ún. adományokat ajánlott fel. Első ilyen adománya a labda volt. Egyszínű puha labda vagy fonal labda, ami olyan méretű, hogy pont beleillik egy gyermek kezébe és zsinór köthető rá. Eredetileg egy darab labdát tartalmazott a készlet, de mostanában 6 db-os szettet szoktak beletenni, az alapszínekkel: piros, sárga, kék és kiegészítőikkel: lila, zöld, narancs. A labdákat össze lehet préselni, nyomni majd elengedés után visszanyerik eredeti alakjukat. Fröbel úgy vélte, hogy a labda segítségével a gyermekek felfedezhetik a tárgyak térbeli viszonyait, a mozgást, a sebességet, az időt, kontrasztot, színeket, tömeget és a gravitációt. Mi is rendkívül fontosnak tartjuk a labdával kapcsolatos *tapasztalatszerzést*. Ezért mielőtt bármit csinálnánk, a gyerekeknek éreznie kell a labda formáját, nagyságát, ruganyosságát. Lényeges továbbá, hogy később lássák a mozgó labda útját, irányát és sebességét. Célszerű tehát a *labdaérzékenyítő gyakorlatokkal, játékokkal* kezdeni, melyek végzése közben könnyebben kialakulhat az egyszerű labdatechnikai elemek elsajátítása.

„KUGLI”

A játékosok körben állnak. Középen áll egy társuk, ő a kuglibaba. A körben állóknak a labda gurításával kell "kiűtni" őt a helyéről. Akinek ez sikerül, az lesz az új kuglibaba.

„ÜLVE FOGD EL”

A játékosok körben állnak, középen egy társuk helyezkedek el, és úgy próbálja elkapni a többiek egymásnak gurított labdáját, hogy ráül.

„SZÖCSKE”

A gyerekek körben állnak, egy valaki pedig a kör közepén. A játékosok egymásnak gurítják a labdát, mégpedig úgy, hogy közben megpróbálják eltalálni a közepén álló "szöcskét". A

szöcske feladata, hogy mindig felugorjon, amikor közelít a labda. Ha mégis eltalálja a labda, akkor cserél a labdát dobó játékosal.

„KÖRBE- KÖRBE”

A résztvevők kört alkotva egymásnak adogatják vagy gurítják a labdát. A cél, hogy ne essen le a labda illetve ne érjen körbe! Ha többen vagyunk, két labdával, sőt hárommal is meg lehet próbálni. Érdekesebb lehet a játék, ha a labdák mérete és súlya nem azonos (tenisz, kosár, ping-pong labda, gumilabda stb).

„FORRÓ LABDA”

A gyereke körben állnak és egy labdát adogatnak egymásnak. Kisebbek adhatják egymás kezébe, de a nagyobbak dobhatják is egymásnak. Ha van rá lehetőség, szóljon közben a zene amit a pedagógus hirtelen megállít. Akinél ekkor a labda van, az kiesik a játékból (ő lehet a következő körben a zene-megállító). Ha nincs lehetőség zenére, akkor tapsra, vagy sípszóra is megállhat a játék.

„LABDAGYŰJTŐ”

A játéktéren sok labdát szórunk szét. Lehet ezek között kisebb-nagyobb, gumilabda, teniszlabda, szivacs- labda, focilabda, sőt még pingpong labda is – az a jó, ha minél külön félebb méretűek. A gyerekek egy bizonyos helyről indulnak (mondjuk tapsra, vagy sípszóra) és megpróbálnak minél több labdát összegyűjteni a saját zsákjukba, kosarukba, vagy csak egy megjelölt helyre. Az a győztes, aki a legtöbb labdát gyűjtötte.

„ŐRIZD A LABDÁT”

A gyermekek körben állnak, lábuk terpeszben, a külső talp élek egymáshoz érnek. Egy vagy több labdát teszünk a körbe, amit a gyermekek igyekeznek egymás lába alatt átgurítani. Természetesen ezt mindenki igyekszik megakadályozni (pl. kézzel), de ha mégis sikerül, az a gyermek, akinél a labda átgurult, elszalad a labdáért, és fut egy kört a többiek körül, majd visszaáll a helyére és játszik tovább.

„CICÁZÓ”

A játékosok körben állnak. Középen van a cica. Úgy kell egymásnak gurítani vagy adogatni a labdát a cica feje mellett vagy felett, hogy az ne tudja elkapni. Amelyik játékos labdáját elkapja, azzal helyet cserél, és ő lesz az új cica.

A hatásfokozás lehetőségei a fent említett játékokban:

- A labda súlyának megváltoztatásával.
- A labda méretének megváltoztatásával (célszerű nagyobb méretekkel elkezdni).
- A továbbítás távolságának változtatásával.
- A továbbítás magasságának változtatásával.

A labda folyamatos tartása, más-más fogásmódja erősíti a kéz izmait, fejleszti a finommotorikát. A labda folyamatosan viszonyokat képez, ahogy pl. a test elé, mögé, fölé, alá, bal, illetve jobb oldalra kerülnek, mely helyzetek követésével, tudatosulásával a testséma, a térérzékelés fejlődik. Mind ezek mellett még a helyes testtartásra, pontosabb gyakorlatvégzésre is „kényszeríti” a gyerekeket, így a motoros képességek hatásosabban fejlődnek. A labda kézbentartása, hordása koncentrációt, ügyességet igényel, ugyanakkor folyamatosan biztosítja a játékosságot. Összegezve a labdagyakorlatok jelentősen fejlesztik a koordinációs és a kondicionális képességeket, a mozgásműveltséget.

III. A LABDAJÁTÉKOKBAN alkalmazható alapgyakorlatok

1. A labdafogás

A labda fogása alatt a labda kézben tartását, a labda birtoklását értjük. A labda helyes fogása: nyitott kezekben, enyhén hajlított ujjakkal, egymás felé fordított tenyérrel tartja a gyerek a labdát két oldalról.

1.kép A labdafogás Forrás: Szerző

Gyakorlatai:

1. Labda fogása két kézzel és hordozása különböző kartartásokkal (nyújtott- hajlított karral, tarkóra tartással stb.)
2. Labdafogás két kézzel mellmagasságban, majd a labda földre ejtése, úgy, hogy a két kéz oldalt kifelé távolodik a labdától, majd a felpattanó labdához oldalról befelé közelít: „Ki fogja meg többször a felpattanó labdát?” „Kinek a labdája pattan magasabbra?”
3. Fogójáték: A gyermekek szétszórt alakzatban helyezkednek el. Kijelölünk egy vagy több fogót, akiknek a kezébe egy-egy labdát adunk. Indítójelre kezdődik a fogójáték azzal a feladattal, hogy aki(ket) megérintenek, át kell adni a labdát, mert szerepcserével folytatódik a játék.

2. A labdagurítása

A labdagurítások az előkészítő és a rávezető gyakorlatai a labdavezetésnek.

Egy ciklikus irányított művelet, ami végezhető két -, illetve egy kézzel vagy váltott kézzel. A gurítás irányát a tenyér helyzete határozza meg. A gurítást irányító kéz tenyérrel a labda felé fordított, a gurítást az ujjak végzik és folyamatosan kapcsolatban vannak a labdával. A kar és a könyök, illetve a térd enyhén hajlított. A gurítások végezhetők először helyben majd haladással.

1. Különböző testhelyzetekben a labda gurítása a test körül.
2. Járásban, aztán lassú futásban folyamatos gurítás egyenes majd hullámvonalban, illetve tárgyak vagy társak kerülésével.
3. Folyamatos gurítás alkalmazása különböző páros- sor- és váltóversenyekkel.

2.kép A labda gurítása Forrás: Szerző

3. A labda elgurítása

Az elgurított labda gurulásának sebessége változó! A labdával közölt erő kezdeti sebességet ad, és ez meghatározza a gurulás távolságát. Az elgurításokat két-, illetve jobb-bal kézzel is végezzük el.

Gyakorlatai:

„ELGURÍTÁSOK”

- ki tudja messzebbre elgurítani a labdát,

- a labda elgurítása különböző testhelyzetekből (pl.: hason fekvésből, guggolásból, ülésből, állásból)
- földön, illetve eszközökön célba (pl.: zsámolyba, kapuba)
- labda elgurítása társnak.

3.kép A labda elgurítása Forrás: Szerző

Játék: „LABDACICA”

A gyerekeket a létszámtól függően egy, vagy két egyenlő nagyságú körben helyezük el, kis terpeszállásban. A kör közepére egy gyermeket állítunk, kezében labdával illetve később lehet valamelyik lába előtt labdával. Indító jelre a kör közepén álló gyermek elgurítja a labdát valamelyik körben álló társának, akinek az a feladata, hogy gurítsa tovább úgy, hogy azt a kör közepén álló gyerek ne tudja elfogni. Ez a labdagurítás addig folytatódik, amíg a labdát a körben álló elfogja, helyet cserél azzal, akinek a labdáját sikerült elfogni.

A kézzel vagy lábbal folyamatos irányított gurítás és a labda elgurítása közötti erőbeadás különböző, amelynek érzékeltetése további fontos feladat!

4. A labda rúgása

Rúgások alkalmával a labdát láb vagy a lábfej valamely részével, viszonylag nagy erő kifejtéssel úgy érintjük meg, hogy ennek hatására a labda az előre meghatározott célt vagy célterületet eltalálja. A rúgások során az egyes fázisok egymásra épülve, meghatározott sorrendben követik

egymást. Csanádi Árpád szerint a rúgások alapmechanizmusa a következő részekből áll: a labdához való hozzáállás, a rúgó láb hátra lendítése, a tulajdonképpeni rúgás (erőközlés) és a labdának a lábbal történő utána kísérése

Elsősorban célba rúgásokat tervezünk belsővel, külsővel és teljes csüddel kisgyermekkorban. Folytathatjuk néhány labdavezetés rávezető gyakorlattal. A rávezető gyakorlatokat először az ügyesebb, majd az ügyetlenebb lábbal is kell végrehajtani!

- A labda görgötése előre, hátra, majd körkörös.
- Labdavezetés a kezdő körön belső csüddel először járás, majd lassú futás közben.
- Labdavezetés a kezdő körön külső csüddel először járás, majd lassú futás közben.
- Labdavezetés a pálya oldalon teljes csüddel először járás, majd lassú futás közben.
- Labdavezetés tetszőleges érintéssel a pálya meghatározott vonalain mentén.
- Szlalom labdavezetés meghatározott érintési felülettel különböző alakzatban és távolságban lerakott bóják között.

4.kép A labda rúgása Forrás: Szerző

5. A labda dobása

A labdafogás és gurítással végzett feladatok megtanulása után oktatjuk a labdadobásokat majd az elkapást.

A labda eldobása

Kétkezes alsódobás: harántterpeszállásból mélytartással fogott labdával, mérsékelt térd – és törzhajlítással előre karlendítés labdával, karlendítés vállból előre. A karlendítésénél a könyök enyhén hajlított, majd kinyúlik és a labdát körülbelül az arc magasságáig kíséri.

Gyakorlata:

Kétkezes alsódobás: valamilyen fektetett vagy álló célba (pl.: fonottkosárba, zsámolyba).

5.kép Kétkezes alsó dobás zsámolyba Forrás: Szerző

Kétkezes felsődobás: harántterpeszállásból magastartásban fogott labdával, enyhén hajlított könyökkel, mérsékelt törzhajlítás hátra, vállból a kar hátra húzásával és kis térdhajlítással, hirtelen térd- és törzsnyújtással törzslendítés előre, egyidejű karlendítéssel és könyöknyújtással előre a labda eldobása.

Gyakorlata:

Kétkezes felsődobás egy fej magasságában lévő gumikötél felett.

Egy kezes felsődobás: harántterpeszállásból labdafogás a labda két oldalán, nyitott, hajlított ujjakkal, a test előtt enyhén behajlított könyökkel. A labda elfordításával a labdát az arc előtt a fül mellé emeljük, a kar könyökben hajlított, a felkar a vállmagasságában vízszintes, a törzs mérsékelt hátra hajlítást végez hátra. A dobómozgás a törzs nyújtásával szerzett lendülettel

elkezdődik, követi az alkar csapásszerű kinyújtása a dobás irányába. Végül a csukló erőteljes hajlítása és az ujjak nyomása adja meg a labdának a végső sebességét.

Gyakorlata:

„**HÓGOLYOZÁS**” egy kézzel felső dobás célba, például egy falra akasztott karikába

6.kép Egy kezes felső dobás karikába Forrás: Szerző

Kétkezes mellsőátadás: ezt elsősorban nagycsoportos gyermekekkel gyakoroltassuk. Harántterpeszállásban a labdát mindkét karral előre lefelé nyomjuk alulról felfelé mozgatva a mell előtt mindkét kar előre nyújtásával átadjuk. A labda az ujjhegyeket hagyja el utoljára, a csukló lazán utána csapódik, a tenyerek enyhén kifelé fordulnak.

Gyakorlata:

Kétkezes mellső dobás a falra (figyeljünk a faltól való távolságra)

„**LABDA DOBÁS**” a falra utána elkapni.

Pattan a labda, pattan a falra, jön is már vissza dobd oda újra!	Repül a labda, repül magasra, az lesz az ügyes, aki elkapja.
---	---

Kétkezes pattintott átadás: abban különbözik az előbbitől, hogy hosszabb kilépéssel előre, lefelé engedjük el a labdát. A kilépés után a labdát lecsúsztatjuk a térd vonala elé vonala elé a felső test előre dől, kezünk maradjon a labda mögött az alkar meghosszabbításában. A mozgást vállból és karból folytatva, azt előre és befelé lendítjük és csukló mozdulattal fejezzük be. A labdaátadás során a társ előtt kb. 1,5 – 2 méterre érje a talajt és úgy pattanjon fel a társához.

Gyakorlata:

Az eddig megtanult kétkezes átadások pattintott átadásának a gyakorlása a falra majd a társnak.

6. A labda elkapása

A labda elfogása, elkapása alatt a labda átvételét értjük. A labda két oldalán szembe néző tenyérrel és nyitott, enyhén hajlított ujjakkal történik. A kar a repülő labda felé nyúlik, kissé hajlított könyökkel, a fenti kéztartással. A labda elkapásának pillanatában a csukló, a könyök és váll ízület behajlításával a labda sebességét lefékezi és a labdát testközelbe, hozza. A labda elkapás technikájának kialakítása tartós gyakorlást igényel, mindig két kézzel kérjük. Későbbiekben történhet még: lábbal (belsővel, lábfejjel), mellel, térdel.

Gyakorlatai:

A labda leejtése és elkapása, majd térdrugózással labda feldobás hajlított karral, úgy, hogy az „ölbe” essen vissza a labda.

“LABDAÓVODA”

A labdát különböző módon kell a falhoz dobni és elkapni. A feladatokat a gyerekek tudásához lehet/célszerű igazítani (lehet különböző méretű és súlyú labdákat is használni). További lehetőségek: a labda előre dobása-, futás utána, elkapása, a labda feldobása fej fölé majd elkapása, illetve óvodapedagógus különböző labda dobása és a gyermekek labda elkapása.

“KIS KIRÁLY”

A gyerekek egymás mellett állnak fel, velük szemben áll egytársuk, ő a kiskirály. Két méter távolságban áll a sortól, és sorban vagy össze-visszadobja a labdát a játékosoknak. Aki 3X is jólkapja el a labdát, az lesz a kiskirály.

„LABDA ISKOLA”

Nagyobbacsokaknak: dobjátok a falra a labdát, majd kapjátok el különböző módon!

Mondogathattok hozzá versikéket is:

Egészkez *(két kézzel a falhoz dobjuk, majd elkapjuk)*

Csattantós *(közben tapsolunk egyet)*

Mellkereszt *(dobás után mellünk előtt keresztbe tesszük a kezünket, majd elkapjuk a lasztit)*

Vaskapocs *(ujjunkkal láncszemeket formázunk)*

Perdítős *(gombolygatunk a kezünkkel)*

Le-ereszt-tős *(falhoz dobjuk-lepattan a földre-elkapjuk)*

Fel-csa-pós *(lepattintjuk-falhoz ütjük-elkapjuk)*

Po-fo-zós *(háromszor a falhoz ütjük egy kézzel a labdát)*

Egyet dobtam *(a labdát a falhoz dobjuk és elkapjuk)*

Csattintottam *(közben tapsolunk egyet)*

Gyűrűt húztam *(úgy tesszük mintha egy gyűrűt húznánk fel)*

Gombolygattam *(két kézzel gombolyítunk)*

Kezezttem *(egy kézzel kapjuk el a visszapattanó labdát)*

Lábaztam *(felemelt lábunk alatt dobjuk a labdát)*

Első osztályt hibátlanul kijártam.

„LABDAHAJSZA”

A csoport tagjai kört alkotnak a tudásukhoz mérten megfelelő távolságban. A labdákat a kör két átlóban elhelyezkedő játékosa tartja. Jelre meghatározott irányban körbe adogatják a

labdákat. Cél az, hogy az egyik labda utolérje a másikat. Változtathatjuk a felállás irányát (befelé vagy kifelé), az átadás módját vagy az elhelyezkedés formáját (ülés, térdelés stb.) Szabály, hogy a labdákat a meghatározott irányban kézről- kézbe kell adogatni, nem maradhat ki senki. Akinél leesik, vagy elgurul a labda, annak kell visszahoznia és tovább játszania.

7. A labdavezetése

A. Helyben

Kiindulóhelyzet: harántterpeszállás enyhén hajlított térdekkel, a test előtt enyhén hajlított karral, két kézzel fogott labdát magunk előtt a földre ejtjük. A könyök és a csuklónyújtásával a labda fölé lógatjuk a karunkat, így a felpattanó labdához hozzá tudunk igazodni. A labdát az emelkedés holtpontjáig a könyök és a csuklójajlításával kísérik, majd az ujjpárnákkal és a csuklóval ismét a talajra nyomjuk. A lenyomásban a könyök enyhe nyújtása is segít. Kézzel és karral mindig a felpattanó labdához igazodunk.

Gyakorlata:

„*Labdavezetés helyben*” (jobb és bal kézzel is végezzük, figyelve, hogy a labdavezetés mindvégig csak egy kézzel történjen) és közben feladatok végrehajtása pl. leguggolás – felállás, térdelés – felállás, tempóváltások pl.: lassabb, magasabb labdavezetéssel, gyorsabb - mélyebb labdavezetés stb.)

B. Haladással

Labdavezetés KÉZZEL

A labda földhöz pattintásánál ügyeljünk arra, hogy a pattintást részsút történő lenyomással kezdjük. Így a labda felpattanási szöge a leesési szöggel megegyező nagyságú és előre irányuló lesz. A labdával haladást végezhetjük járással, futással, előre, hátra, oldalt, vezethetjük a labdát egyenes, hullámvonal, cikk – cakk, kör, irányban is. Labdavezetés történhet akadályok beiktatásával/ tárgyak átlépésével. Ügyeljünk arra, hogy a gyakorlatokat lehetőség szerint mindkét kézzel váltva végezzük el.

Labdavezetés LÁBBAL

A labdát a lábfej belső csüd részével tolja maga előtt a gyermek. A labdát vezető láb feje a labda érintése előtt kifelé fordul. A törzs csípőből kissé előre dől, és a támaszkodó láb irányába elfordul. A kar mozgását az egyensúlyozás és a futás kívánalmi határozzák meg. A tekintet a labda érintése pillanatában a labdára irányul.

Gyakorlatai:

„SZOBOR”

Labdavezetés haladással a teremben, ne ütközz semmivel és senkivel. Sípszóra vagy hangjelzésre „megdermednek” a gyermekek (megállás és labdafogás), mint a szobrok. Aki utoljára lesz „szobor”, az kiesik (vagy nem). A játékot folyamatosan ismételjük.

„PIROS - ZÖLD”

A kisautók motorja a labda. Folyamatos labdavezetés (lehet kézzel vagy lábbal). Pirosra (szóban közlés vagy jelzőtábla felmutatása) helyben kell vezetni a labdát, zöldnél folyamatos haladással.... (kéznél mindkét kézzel végezzük a játékot, lábbal kérjük, hogy igyekezzenek a lábukat felváltva használni).

A labdával végezhető mozgásos feladatok rendszeres gyakorlása mélyen megalapozza és megkönnyíti a későbbi korban a labdás játékelemek elsajátítását. Adjunk tehát minél több lehetőséget, gyakorlást a gyermekeknek az egész év folyamán, a mindennapos mozgásos tevékenységekben, és természetesen a testnevelési tevékenységekben is.

Felhasznált irodalom

- Bácsalmási G. – Bácsalmási L. (2005): Tanulj meg kosárlabdát tanítani. Budapest: Bácsi Kht.
- Becsy B. (szerk.) (1989): Az óvodai testnevelési foglalkozások módszertana. Budapest: TK.
- Becsy B.- Kunos A.-né (1975): Az óvodai testnevelés mozgásrendszere és feldolgozása. Budapest: TK.
- Az óvodai nevelés országos alapprogramja (1996)
- Csanádi Á. (1978): Labdarúgás 1. A labdarúgás technikája. Budapest: Sport Lap - és Könyvkiadó
- Farmosi, I.(1992): Mozgásfejlődés. Budapest: Dialóg Campus
- Farmosi I.- Gaál S-né. (2003): Óvodás gyermekek mozgásügyességének vizsgálata Iskolai testnevelés és sport Dialóg Campus
- Gaál S-né (2001): Mozgásfejlesztés az óvodában. Óvónők Kincsestára Módszertani kézikönyv, RAABE Tanácsadó és Könyvkiadó Kft. Bp. pp.1–18
- Gaál, S.-né - Kunos, A.-né. (2004) : Testnevelési játékok anyaga és tervezése az óvodában. Szolnok: Magán kiadás
- Gaál S-né – Bencze S-né (2004). A 3-10 éves korosztály testnevelés mozgás anyagának feldolgozása Szarvas, Magán kiadás
- Gergely I. (2000). Mit? Miért? Hogyan? – Módszertani füzet óvodapedagógusoknak. Budapest: Redact Oktatási és Szolgáltatási Bt.
- Győri F., Domonkos M., Hocza Á., Szilágyi N., Bóka F. (2013): Labdajátékok: az átadások és a labda elfogásának oktatását segítő játékok. Szeged: SZTE JGYPK Testnevelési és Sporttudományi Intézet
- http://www.jgypk.hu/tamop13e/tananyag_html/labdajatekok/az_tadsok_s_a_labda_elfogsnak_oktatst_segt_jtkok.html
- Gedő D., Rigler E. (1998): Labdás gyakorlatok a mozgásterápiában Kecskemét: Present Bt.
- Istvánfi Cs. (2006): Mozgástanulás, mozgáskészség, mozgásügyesség. Budapest: Plantin-Print Kiadó
- Kristóf, L., Gál, L., Csillag B., Tóth, J. (1999): Sportjátékok II. Budapest: Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó
- Németh Zs. (2015): A sportjátékok oktatásának módszertani javaslatai. Pécs: Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar Sporttudományi és Testnevelési Intézet

<http://tamop-sport.ttk.pte.hu/files/tananyagfejlesztes/sportjatekok-oktatasa.pdf>

Onyestyákné Reigl M. (1992): Testnevelési játékok. Budapest: Magyar Testnevelési Egyetem
Őryné Merő N. (1995): Játék mindenkinek – módszertani útmutató kezdő röplabdázók oktatásához, Budapest: ELTE oktatási jegyzet.

Tótszöllősyné Varga T. (1994): Mozgásfejlesztés az óvodában. Vác: FER-CO kft.

Páll T. (2011): Főszerepben a labda Fix Logistic Trans-Sport Kft

Vág O. (1976): Friedrich Fröbel Budapest: Tankönyvkiadó

Testnevelési játékok:

<https://jatsszunk-egyutt.hu/ismerkedo-jatekok-oviban/>

https://www.zsurjatekok.hu/talalati_lista/jatekok/jatekok/ismerkedo_jatek_labdaval

<https://jatsszunk-egyutt.hu/jatsszunk-a-labdaval/>

Képek forrása: Sopron Hermann Alice Óvoda, Süni csoport

IV. Projekt alapú tanulás feldolgozásának a lehetősége: LABDA

A fejezetben projektmintákat szeretnénk adni, egy lehetőséget, hogy a labda, mint egy választott „téma” is jól illeszthető az óvodai, projekt alapú tanulásba. A terveket egyfajta ajánlatként szeretnénk közre adni. De az ajánlott tervek megvalósulása természetesen mindenhol más és más lehet. Ezért ezek az egyhetes projektek elsősorban inspirációk a projekttervezéshez és elsősorban az ötletadást szolgálják.

Napjaink társadalmi elvárásai közé tartozik, hogy az oktatási - nevelési intézmények a mindennapi életben jól hasznosítható tudást közvetítsenek. Erre a feladatra alkalmas a projektmódszer. Röviden a projekt szó az angol „project” szó megfelelője, amelyet terv, beruházás, kutatási témajelentésekkel is bír. A németben a „das Projekt” tervet jelent, a „projektieren” igét pedig tervezni, szándékozni jelentéssel adja meg a szótár. A pedagógiában elsősorban a latin eredetű projekt szót használjuk a „projicere”, amely projektál, tervez, javasol, illetve az ajánl értelmében használjuk. A neveléstörténet a projektmódszer megteremtőjének, kidolgozójának John Deweyt (1859- 1952) tekinti. Pedagógiai elképzeléseit a *The School and Society* (1899) és a *Democracy and Education* (1916) című műveiben fejtette ki. Úgy vélekedett, hogy a gondolkodás alapvetően a tapasztalás, így a gyermek környezetében található tapasztalatokra kell építeni a nevelést. A gyermeket az életre, a közösségi életben való helytállásra kell felkészíteni. Az elmélet gyakorlati megvalósítása tanítványa, William Heard Kilpatrick (1871- 1965) nevéhez fűződik.

Meglátásunk szerint az óvodákban alkalmazott projektmódszer olyan szemléletű nevelési módra ad lehetőséget, amely kielégíti az óvodai nevelés célját, vagyis az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását. Továbbá segíti a legfontosabb nevelési értékünk megalapozását a konstruktív életvezetésre nevelést, hogy majd a gyermekek képessé váljanak arra, hogy alkotó módon tudják élni az életüket.

A labdakezelési képesség, az ún. „gömbérezék” rendkívül meghatározó, szinte minden alapvető és a tanuláshoz szükséges funkciókat fejleszti, valamint nagyszerűen lehet bármilyen adott témához, óvodai tevékenységhez integrálni. Nagyon kifinomult mozgáskoordinációra, szövevényes ideg-izom összeköttetésre van szükség ahhoz, hogy a lehető leggyorsabb helyzetfelismeréssel komplex mozgássort hozzunk létre. Pozitív a hatása mozgásra, az

idegrendszeri funkciókra, a szem- és kéz-, valamint a szem- és lábkoordinációra. A keresztcsatornák gyakoroltatásával több tapasztalatot kaphat a gyerekek a labdás helyzetekben (hallva, látva, tapintva, érezve), amely lehetőséget ad a magasabb szintű mozgásszabályozásra, a mozgáskoordináció kialakulására.

Megtanítja a gyermeket térben és időben eligazodni, ami egy sokkal differenciáltabb választási lehetőségeket eredményez. Fejlődik a nagymozgások összerendezettsége, a ritmusérzék, a reakcióképesség, az egyensúly, a testséma kialakítása, és a finommozgások kivitelezése. Az izomfeszülés és ellazulás fokát jelző információk érzékelése útján kinesztétikus differenciáló képesség alakul ki. Hatással van a vizuális érzékelésre, az irányított figyelemre és a szabályok elfogadásának képességére. A témával kapcsolatos lehető legtöbb összefüggés felszínre kerül, amelyek tevékenységekben vagy tevékenységek sorozatában valósulnak meg, és a gyerekek aktív részvételére, érdeklődésére, valamint együttműködésére építenek. A különböző tevékenységekbe integrált műveltségtartalmakat a gyermekek sokoldalú tapasztalás során szerzik meg. Megpróbáltunk minél változatosabb, érdekesebb mozgással és az egészséges életmóddal kapcsolatos feladatokat, gyakorlatokat, óvodai tevékenységeket, mozgásformákat felsorakoztatni.

Az óvodai gyakorlatokon több mint egy évtizede rendszeresen együtt dolgozunk Bokori Zoltánné, Katalival a Süni csoportban. A vele együtt megszerzett tapasztalatok alapján állítottunk össze három, egyhetes projekteket, az ősztél-tavaszi évszakokhoz kapcsolódva, de a gömbérzék, és a labda témát mindig szem előtt tartva. Az évszakokhoz köthető projektek során olyan sajátos tanulási egységet, ismeretszerzési folyamatot szeretnénk kialakítani, amelyben a labda a lehető legtöbb összefüggést és kapcsolódási pontokat próbálja összekapcsolni a különböző óvodai tevékenységekkel. Alapvető célunk, hogy a gyermeknek lehetősége legyen saját meglévő képességeinek, viselkedési formáinak kipróbálására, illetve újak kialakítására. Lényeges, hogy a tapasztalat csak cselekvésből, sok játékból származzon, és a gyermek ezekből tanuljon. A projektmunka során az óvodapedagógus az együttműködést elősegítő, az egyes munkafolyamatokat koordináló és tanácsadói szerepkörökben tűnik fel, így legtöbbször a gyermekek partnerévé válik az "első az egyenlők között" elvet követve. A téma több szempontú feldolgozása komplex rendszerként természetes módon szolgálja az egyéni haladás ütemét. A differenciált fejlesztés célkitűzéseinek pedig minden tekintetben megfelel. További cél, hogy a projektmódszer segítségével felkelthetjük a gyermekek érdeklődését, beindítva a kíváncsiságukat, ösztönözhetjük önálló felelősségvállalásra, önálló tanulási célok kitűzésére.

Bármilyen évszakban is tervezzük a legfontosabb a gyermekek természetes mozgásának, motoros képességének, labdaérzékének a fejlesztése játékos formában. Feladatunk minden esetben a sokoldalú mozgásos tapasztalatszerzés biztosítása. Az óvodás korban az érzelmi motiváció nagymértékben meghatározó a mozgástanulásban, ezért ebből a szempontból is nagyszerű sportszer a labda, főleg, ha még a színe, nagysága és mintázata is vonzó a gyermek számára. Továbbá szervezi a társas kapcsolatokat, a fejlesztési szabálytudatot. Az óvodai tevékenységek hozzájárulnak a szociális-életviteli kompetenciák alakulásához, az együttműködés, a szolidaritás ugyanis nagyon fontos a közös „játék” során. Meg kell tanulniuk a másik iránti toleranciát, a mozgásos tevékenységekben a sportszerűséget. Véleményünk szerint ezek segítségével megtanulják elviselni az esetleges kudarcot és megismerkednek a konfliktusok lehetséges megoldásaival is, amelyek nélkülözhetetlenek lesznek az életük során.

Az egészséges életvitel részeként lényeges a mozgás örömeinek, szeretetének a megalapozása. De ezzel együtt a külső világ tevékenység megismerésén belül például a matematikai kompetenciaterület fejlesztését is kiemelkedően szolgálja, hiszen a gömbérzék fejlesztése, a test tulajdonságának megtapasztalása, a térbeli ismeretek, információk megszerzése és feldolgozása közben a gondolkodási műveletek által a gondolkodási képességek is fejlődnek. A vers, a mese, az énekes játékok a választott témában a figyelem kompetenciáját erősítve „varázseszközként” működnek, melyek miközben örömet okoznak, élményt szereznek, észrevétlenül fejlesztik a gyerekek értelmi, érzelmi, morális, szociális kompetenciáit is. A rajzolás, festés, mintázás, kézi munka a kifejezőkészség fejlesztésére, az esztétikai igényesség, a képi gondolkodás, valamint a tér, forma, szín képzetének gazdagítása mellett a projekt témához kapcsolódik és teszi még színesebbé a tevékenységeket.

Projekt címe: „Gyümölcsérlelő” őszi

Projekt témája: Ismerkedés őszi gömb alakú gyümölcsökkel és a labdával

Projekt időtartalma: 5 nap

Megvalósítás ajánlott időpontja: szeptember 3-4. hete

Verselés, mesélés	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	Mozgás	A külső világ tevékeny megismerése	
				Környezetismeret jellegű tevékenységek	Matematikai jellegű tevékenységek
<p>Versek, mondókák:</p> <p>Sarkadi S: Édes Ősz http://csicsergoovi.blogspot.com/</p> <p>Tasnádi Varga Éva: Pöttös labda</p> <p>Nyulász P: Almát eszem https://egyszervolt.hu/vers/almat-eszem.html</p> <p>Mentovics É: Szőlő http://www.operencia.com/mentovics-eva-a-szl/</p> <p>Mesék:</p> <p>Fésüs É.: Gyümölcs mese https://waldorfart.com/fesus-eva-gyumolcs-mese/</p> <p>Szóló szőlő, mosolygó alma, csengő barack</p>	<p>Gyermekdalok:</p> <p>Kányádi S.: Alma, alma, piros alma...</p> <p>Népdalok:</p> <p>Hull a szilva... Érik a szőlő... Ettem szőlőt...</p> <p>Körjátékok:</p> <p>Lipem, lopom... Hej a sályi... Kiszáradt a diófa... http://www.operencia.com/mondokak-gyuemoelcsoekrl/</p> <p>Hangszeres játék: A témához kapcsolódó már többször énekelt dalok hangszeres játéka, dalok felismerése</p>	<p>Vizuális ötletek különböző technikákkal</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gyümölcsnyomatok készítése festékkel - gyümölcsök lisztgyurmába, vagy agyagba nyomva <p>Gyümölcskosár készítése lisztgyurmából.</p> <p>Szőlőfürt készítése:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gömbformából (pl. kölesgolyó) - krepp-papír galacsinokkal - dugónyomattal 	<p>Mozgásos játékok</p> <p>„Dínom, dánom, dobot veszek” mondóka, a labda körbeadogatása</p> <p><i>Alma, dió, szőlő</i> (Tűz – víz - repülő mintájára, csak labdával) futás, gyümölcsök nevére: Alma- guggolás, labda mellső középtartásban Dió-szögállás, labda magastartásban Szőlő: terpeszállás, törzshajlítás előre labda talajérintéssel.</p> <p>A gyerekek körben állnak, egy gyermek közepén. Egyszer csak elgurítja a labdát és kiált egy gyümölcs nevet, utána pedig az egyik gyerek nevét, akinek gurítja a labdát. A</p>	<p>Kirándulási ötletek</p> <p>Kirándulás gyümölcsöskertbe, szőlőhegyre, piacra</p> <p>Megfigyelések a természetben:</p> <p>Hol teremnek a gyümölcsök, A növény részei A termés részei Felhasználásuk</p> <p>Egyéb szerezhető tapasztalatok:</p> <p>Séták során a közlekedés megfigyelése Vásárlási, udvariassági kifejezések Ok-okozati összefüggések</p>	<p>Összehasonlítások: Szétválogatások, halmazalkotás:</p> <p>Gyümölcsök válogatása, halmazok alkotása különböző szempontok szerint: -színük, -fajtájuk -termőhelyük stb</p> <p>Sorba rendezések: (kombinatorika is)</p> <p>termékek sorba rendezése csökkenő, növekvő sorrend létrehozása pl. nagyság szerint „Mi változott meg”-játék Szüreti csemege: csipegessék le a gyerekek különböző méretű, színű</p>

<p>Balázs Á.: Az alma meg a sün http://www.kabocalap.com/</p> <p>Várfalvy Emőke: Sün Simon labdája</p> <p>Beszélgetési témák:</p> <p>A gyümölcsösről, a gyümölcszedésről, szüretelési élményekről, befőzésről</p> <p>Szólások, közmondások a gyümölcsökről</p> <p>Találós kérdések:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kitalálás - találós kérdés elmondása után képpel párosítás <p>Anyanyelvi játékok:</p> <p>-szóvonat gyümölcsökkel -szürethez, gyümölcsök betakarításához kapcsolódó szavak-szókincs bővítés -barchoba játék gyümölcsökkel -kakukk-tojás játék</p>	<p>Ötletek a gyermektánchoz: Használjunk műanyag színes labdát, vagy maroklabdát a gyümölcsök imitálására.</p> <p>Lipem lopom a szőlőt: Egy gyermek a csősz, középen széken ül, alszik. Köré labdákat teszünk, melyet a „lopók” kosarakban gyűjtenek. „tele a kiskosár” kiabálásra felugrik a csősz, és elkap egy gyermeket, aki a következő játékban csősz lesz.</p> <p>Hej a Sályi piacon: Az eladó belül a körön, körrel szemben jár, és a körben álló gyermekeknek „gyümölcsöt (labdát)”osztogat, a dal végén leguggol, szemére teszi a kezét, és felelgetve folytatjuk.</p> <p>Konyha zene: Figyeljék meg a gyerekek, hogy a gyümölcsláta készítésénél milyen hangokat hallottak (pl. vágódeszka, kés, vízfolyás, stb), majd emlékezzenek vissza.</p> <p>Zenehallgatás: Buborék együttes_ Pattan a labda https://zeneszoveg.hu/dalszoveg/51078/buborek-egyuttes/pattan-a-labda-zeneszoveg.html</p>	<p>Gyümölcsformák rajzolása, vágása, gyümölcstál ragasztása.</p> <p>Fél almát felszúrunk saslik-pálcára, az lesz a fej, a magok a szemek, festhetünk neki száját, és készíthetünk neki ruhát</p>	<p>megnevezett gyermek elkapja a labdát és mond egy jellemzőt is a megnevezett gyümölcstről. Pl: ha körtét kiáltottunk, mondhatja azt: fán terem. Aztán ő fogja gurítani a labdát.</p> <p>Járásgyakorlatok, futásgyakorlatok:</p> <p>Székfoglaló mintájára: A gyermekek nyakába gyümölcsös képet akasztunk. Lesznek almák, szőlők, diók. Székeket körbe rakunk, eggyel kevesebbet, mint ahány gyermek játszik. Középen áll egy gyermek, akinek nem jutott szék. Mond egy gyümölcsöt. pl: alma. Akkor az összes alma jelet viselő gyermek körbejár, és új helyet keres magának. A középen álló gyermeknek, pedig le kell ülnie. Akinek nem jutott hely, Ő lesz a következő gyümölcs névmondó.</p> <p>Fussunk ki a kertbe-különböző akadályok beiktatásával</p>	<p>felismerése, megnevezése,</p> <p>Szenzitív játékok: először látjuk, megtapintjuk, megkóstoljuk, megszagoljuk, majd letakarva tapintjuk, megmondjuk a fajtáját, becsukott szemmel ízlelés után, szaglás után megmondjuk a fajtáját</p> <p>Gyümölcsök tulajdonságai (ismeretek ellenőrzése): Óvodapedagógus mond egy jellemző tulajdonságot valamelyik gyümölcsre, amelyik gyermek helyesen válaszol, kap egy pl.almamagot, akinek több magja lesz a játék végén, az lesz a nyertes.</p> <p>Lekvár főzése Gyümölcsláta készítése, beszélgetés a komposztálásról</p>	<p>szőlőszemeket, majd saslik-pálcára fűzzék fel</p> <p>Számfogalom alapoza:</p> <p>Szétválogatás során különböző fajtájú gyümölcsök számlálása</p> <p>Becsüljék meg 2 szőlőfürt közül melyiken van több szem, majd mosás után szemezgessék le, és számolják meg.</p> <p>Geometriai tapasztalatok: Tapasztalatok gömbhöz hasonló formákról (alma, szőlőszem)</p> <p>Igazságos elosztás darabolással</p> <p>Felezéssel szimmetria érzékeltetése Vágjunk félbe többfajta gyümölcsöt, a gyerekek párosítsák össze a feleket, hogy egészzé váljanak.</p>
--	--	--	--	--	--

			<p>Gimnasztikai gyakorlatok a témában: „Őszi szüret” Szedjük a fáról gyümölcsöket-nyújtózkodó gyakorlatok Szedjük ki a fa gyökereit-guggolás gyakorlatok Görgessünk almát-labdás gyakorlatok.</p> <p>Pöttyös labda Pattog, pattog, pattog a labda, (tapsolunk négyet) piros pöttyös rajta a minta. (pontokat rajzolunk a levegőbe) Gurul, gurul, gurul az úton, (vízszintesen mozgatjuk a kezünket jobbra, majd balra) kapd el gyorsan el ne fusson! (tapsolunk egy nagyot).</p> <p>Fő gyakorlat a témában: Labda gurítása kézzel-lábbal (jobbal-ballal) Differenciálás:</p> <ul style="list-style-type: none"> - egyenes vonalban - előre leragasztgatott vagy állított akadályok körül 		<p>Szelet, gerezd-a gömb részei</p> <p>Gyümölcsös memória játék</p> <p>Lekvár, gyümölcssaláta készítésénél</p> <ul style="list-style-type: none"> - mérés- mérleg használata - arányok több-kevesebb, ugyanannyi <p>Becslés, mérés A gyerekek az asztalon lévő gyümölcsök közül próbálják megbecsülni a gyümölcsök súlyát, majd ellenőrzésképpen éjtjük le, rendezzük csökkenő, növekvő sorrendbe őket.</p>
--	--	--	---	--	---

- alakzatok mentén

Testnevelési játék:
„diómentés” dióval vagy
kisebb labdával játszunk,
cél a labdát juttassuk át a
lukon....

Levezető, relaxációs
gyakorlatok,
tüskéslabdával:

Karokkal:

Láb-talp:

<https://hu.pinterest.com/>

MILYEN KÉSZSÉGEKET, KÉPE, SSÉGEKET ÉS KOMPETENCIÁKAT FEJLESZTHETÜNK A FENTI TEVÉKENYSÉGEKKEL?

Verselés, mesélés	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	Mozgás	A külső világ tevékeny megismerése	
				Környezetismeret jellegű tevékenységek	Matematikai jellegű tevékenységek
Rövid távú memória közösségi magatartás, hallási figyelem, hallási emlékezet , gondolkodás, megfigyelőkészség , érzelmi intelligencia, társas kompetenciák, beszédfigyelem, beszédértés, önkifejezés fejlesztése, Szókincsbővítés	Zenei emlékezet, zenei memória, hangszínelismerés, együttműködési készség, szabály betartására való törekvés, tiszta éneklésre törekvés,	Formakészség fejlesztése. vizuális eszközök helyes használatának elsajátítása, gyakorlása Tiszta munkákra törekvés Gömbölyítés technikájának elsajátítása Finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése Eszztétikai érzék fejlesztése Vizuális önkifejezés fejlesztése	Állóképesség, gyorsaság, emlékezet, figyelem, ügyesség, szem-kéz, szem-láb koordináció, fejlesztése,	Tapasztalatok anyagok tulajdonságairól, színelismerés Taktilis, több érzékszerve való érzékelés fejlesztése Ok-okozati összefüggések felismerése, társas kapcsolatok, baráti kapcsolatok fejlesztése, Gyümölcsök, növények témakörében ismeretek bővítése Konyhai eszközök használatának megismerése, elsajátítása. Komposztálható konyhai hulladékok gyűjtésének megismerése Egészségvédelemre, természet szeretetére nevelés Emlékezet fejlesztése	Rész, egész viszony megláttatása, mennyiségi viszony megállapítása megfigyelőképesség, formaészlelés számlálás, problémamegoldó gondolkodás Relációk megértése Gömbforma tulajdonságainak megtapasztalása, Szimmetria érzékelése,

Projekt címe: Itt a tél

Projekt témája: Minden gömbölyű, labda télen

Projekt ideje: 5 nap

Megvalósítás ajánlott időpontja: december első hete

Verselés, mesélés	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	Mozgás	A külső világ tevékeny megismerése	
				Környezetismeret jellegű tevékenységek	Matematikai jellegű tevékenységek
<p>Versék, mondókák:</p> <p>Bartalos Mária : Hógolyó http://donatszerintavilag.blogspot.com/2011/01/hogolvoh.html</p> <p>Mentovics É.: Hóember https://www.operencia.com/mentovics-eva-a-hoember/</p> <p>Mondókák a hóemberről</p> <p>Csukás I: Dal a hóemberől http://picibaba.hu/kisgyerekkel/mondokak_versek/versek-a-hoemberrol</p> <p><i>Differenciálás:</i> -mondókák -egyszerűbb szövegű versek, -bonyolultabb szövegű versek</p> <p>A kesztyű – népmese <i>Differenciálás:</i> -mesehallgatás -dramatizálás</p>	<p>Gyermekdalok:</p> <p>Hóember https://youtu.be/7f-wPbbtEKg</p> <p>Hóember, hóember https://youtu.be/MGFIGCm5RKg</p> <p>Duruzsol a tűz, darazsol a hó...</p> <p>Nagy a hó igazás...</p> <p>Esik a hó térdig ér már...</p> <p>Országúton nagy a hó</p> <p>Népdalok:</p> <p>A csitári hegyek alatt...</p> <p>Körjátékok:</p> <p>Ácsorogjunk... halk, hangos érzékeltetése a dalon.</p>	<p>Vizuális ötletek különböző technikákkal</p> <p>Hópelyhek vágása papírból.</p> <p>Téli ruhák díszítése, gombvarrás gyakorlása. <i>Differenciálás:</i> -filc ruhaformára gombvarrás -nagy méretű gomb v papírformában fűzőcske.</p> <p>Zokni, sál díszítése formával <i>Differenciálás:</i> -előre kivágott formára ragasztgatás</p>	<p>Futó-fogó játék: A fogó kétkézrel a kezében fut, akit megérint, annak átadja a labdát és az lesz az új fogó....</p> <p>Gimnasztikai gyakorlatok labdával a témában:</p> <p>○</p>	<p>A téli időjárás hatása az emberekre.</p> <p>A téli időjárás elemei. Az időjárás és öltözködés összefüggései. Öltözködés-tesztreszek. Fűtés-környezetvédelem (IKT)</p> <p>Megfigyelések a természetben: Jégcsapok, hókristályok megfigyelése az óvoda udvarán.</p> <p>Egyéb szerezhető tapasztalatok: Kísérletezés hóval, jéggel.</p>	<p>Összehasonlítások:</p> <p>Térfogat változása a halmazállapot változással.</p> <p>Jégcsapok hossza, becslés, összemérés.</p> <p>Sorba rendezések (kombinatorika is)</p> <p>Filegolyók nagyság szerinti rendezése csökkenő, illetve növekvő sorrendben. <i>Differenciálás:</i> -elemek számában.</p> <p>Díszítés során ○ kombinálás, sorozatok létrehozása, folytatása.</p>

<p>Holle anyó https://nepmese.hu/mesetar/mesek/holle-anyo</p> <p>Nyulász P.: Téli mese</p> <p>Hógombóc- verses mese</p>	<p>Tüzet viszek...</p> <p>Ötletek a gyermektánchoz:</p> <p>Hópelyhek zenére...</p> <p>Zenehallgatás:</p> <p>Vivaldi: Négy évszak: Tél</p> <p>Nemes Nagy Ágnes: Labda</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=ANXvEYih_rc</p> <p>Zenei játék: Vízzel töltött poharakkal magas, mély érzékeltetése, megkülönböztetése.</p>	<p><i>-vágás, ragasztás</i></p> <p>Hóember építése az udvaron.</p> <p>Hóember készítése különböző méretű hungarocell golyókból.</p> <p>hóember karácsonyfadíszek egy egyszerű fehér pingpong labda, kávé kapszulák, kupakok, textil maradékok</p> <p>Hóember készítése zokniból.</p>	<p>http://www.jgypk.hu/tamop13e/tananyag_html/gimnasztika/labda_gyakorlat.html</p>	<p><i>-Két egyforma tálban havat teszünk. Egyikben lazán, másikba belenyomjuk. Melyik olvad gyorsabban? Melyikből lesz több víz?</i></p> <p><i>-Egy pohárba vizet és jégkockát teszünk. Megfigyelhetik mi történik a jéggel, és mi lesz a pohárban lévő vízzel. Mi történik a víz hőmérsékletével?</i></p> <p><i>-A gyerekek jégkockát kapnak a kezükbe. Kié olvad el előbb? Milyen érzés a kezüknek?</i></p> <p><i>-Egy pohárba vizet teszünk, megjelöljük a szintjét. Mélyhűtőbe állítjuk, megfigyeljük a változást.</i></p>	<p><i>Differenciálás: sorozatok elemeinek számában</i></p> <p>Jégcsapok sorba rendezése hosszúság alapján, csökkenő, illetve növekvő sorrend. <i>Differenciálás: -jól látható különbség a hosszúságban összemérést igénylő különbség</i></p> <p>Számfogalom alapoza:</p> <p>Testrészek-ruhanemű párosítása.</p> <p>Zoknik, kesztyűk párosítása <i>Differenciálás -párosítás, szín, minta alapján párosítás jobb, bal meghatározásával.</i></p> <p>Geometriai tapasztalatok:</p> <p>Kör, gömbforma tulajdonságai, különbözősége</p>
--	---	--	--	--	--

			<p>Fő gyakorlat a témában:</p> <p>Labda átadások helyben (alsó vagy felső átadások két kézzel illetve egy kézzel, majd lábbal: rúgások) Száll a labda, száll, Vajon hova száll? Ide száll, oda száll, Kapt el hamar, hozzád száll</p> <p>Testnevelési játékok: Zoknis játékok:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zokni célba dobás, zoknigombócokkal remekül lehet célba dobni pl. zsámolyba, vödörbe stb... 2. Zokni kosárlabda, ha a vödört feljebb tesszük 3. Szabadulj meg az összes zoknitól, két szék közé feszítünk egy kötelet, oldalán a csoportot megosztva felállítjuk a gyerekeket szétszórtan. A játékosok igyekeznek másik térfelére dobálni a zoknikat, lehet ezt időre vagy valamilyen hangjelzésre csinálni. Az győz, akinél a jelzés után kevesebb zokni van a térfelén. <p>egyéb játékok: gombfoci teremben, hógolyógurítás kint a szabadban</p>		
--	--	--	--	--	--

MILYEN KÉSZSÉGEKET, KÉPESSÉGEKET ÉS KOMPETENCIÁKAT FEJLESZTHETÜNK A FENTI TEVÉKENYSÉGEKKEL?

Verselés, mesélés	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	Mozgás	A külső világ tevékeny megismerése	
				Környezetismeret jellegű tevékenységek	Matematikai jellegű tevékenységek
<p>Szókincsbővítés a mese, vers által.</p> <p>Bátorság, önértékelés, összefüggő beszéd fejlesztése, a dramatizálás során.</p> <p>Verbális metakommunikáció fejlesztése.</p>	<p>Poharakkal való zenéléssel hallási észlelés, emlékezet fejlesztése.</p> <p>A zenehallgatással zenei képzelőerő fejlesztése.</p> <p>Táncal mozgáskultúra, ritmusérzék, figyelemkoncentráció, szociális képesség fejlesztése.</p> <p>Éneklési készség fejlesztése.</p> <p>Önálló énekléssel önbizalom fejlesztése.</p>	<p>Szociális képességek: Alkotókedv felkeltése Saját és mások munkájában gyönyörködjenek.</p> <p>Türelem fejlesztése Feladatértés fejlesztése.</p> <p>Finommotorika, esztétikai érzék fejlesztése önállóan megtervezett, elkészített munka során.</p> <p>Szem- kéz koordináció fejlesztése a varrás, fűzés, vágás során.</p> <p>Taktilis érzékelés fejlesztése a hóval való tevékenykedés során.</p>	<p>térbeli tájékozódás (jobb, bal, előre, hátra) karizomfejlesztés, koordinációs képesség fejlesztés, verbális emlékezet, finom motorika fejlesztés,</p>	<p>Értelmi képességek fejlesztése:</p> <p>-Ok -okozati összefüggések keresése az időjárás, öltözködés, valamint a fűtés között.</p> <p>Kommunikációs készség:</p> <p><i>Differenciálás:</i></p> <p>-egyszerű mondatokkal – összetett mondatokkal, összefüggően tudják megfogalmazni a témához kapcsolódó dolgokat, velük történt élményeiket.</p> <p>Szókincsük bővüljön Ismerjék meg a fűtési eljárásokat.</p> <p>Testséma fejlesztés Tapintásos észlelés fejlesztése a hóval, jéggel való manipulálás során.</p>	<p>Értelmi képességek:</p> <p>Fedezzék fel a térfogat változását hő hatására.</p> <p>Hasonlítsák össze számosság, méret, tudjanak sorba rendezni nagyság, hosszúság szerint.</p> <p>Összehasonlítási műveletek, megfigyelés fejlesztése a hasonlóságok, különbségek észrevételével.</p> <p>Téri orientáció fejlesztése.</p> <p>Kombinatív képességek fejlesztése.</p>

Projekt címe: Tavasz

Projekt témája: Hova dobjam?

Projekt ideje: 5 nap

Megvalósítás ajánlott időpontja: április 4. hete

Verselés, mesélés	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	Mozgás	A külső világ tevékeny megismerése	
				Környezetismeret jellegű tevékenységek	Matematikai jellegű tevékenységek
<p>Versek, mondókák:</p> <p>Bartos E.: Labda</p> <p>Nemes N. Á.: Labda</p> <p>Áfár P.: Labda</p> <p>Orbán O.: A Föld https://mindenovi.gportal.hu/</p> <p>Csukás I.: Makk Marci https://anyanet.hu/gyerekversek-egeszsegrol-betegsegrol/</p> <p><i>Differenciálás: -mondóka -hosszabb, bonyolultabb szövegű versek rögzítése.</i></p> <p><i>-mozgással kísért mondókák utánzással -egyenileg</i></p>	<p>Mondóka:</p> <p>Átadom a labdámat <i>egyenletes taps, és labdapattogatás szerepcserével</i></p> <p><i>Differenciálás: -csak taps, vagy pattogatás -Összekapcsolás, társsal való együttműködés</i></p> <p>Gyermekdalok:</p> <p>Ég a város, ég a ház is... <i>egyenletesen pattogatni a dal alatt és passzolni ahhoz, akinek a nevét mondják</i> http://www.gyerekdal.hu/dal/eg-a-varos</p> <p>Labda móka https://youtu.be/aYE68Z8WUKc</p> <p>Bori dalok: Pattog a labda https://youtu.be/l3FGWqymAcl</p>	<p>Vizuális ötletek különböző technikákkal</p> <p>Festés nemezlabdával</p> <p>Keretes lapon, labdagurítással festéknyomatok, majd vágás, ragasztással képpalkotás.</p> <p><i>Differenciálás a segítségnyújtásban</i></p> <p>Labda készítése lufiból</p> <p>Tárgyak készítése újrahasznosított anyagokból. pl. WC-papírgurgula, üvegből váza, műanyag palackból virágok, újságpapírból tekercselve gyöngyök stb.</p>	<p>Mozgásos játékok</p> <p>Járás-futásgyakorlatok labdával: Járás körben előre mellső középtartásban fogott labdával „kormányozva”, járás közben labdaadogatása a törzs- fej körül majd lábak között. Óriásjárás labda magastartásban, járás sarokemeléssel, hátsó rézsutos mélytartásban a labda. Futás labdavezetéssel (jobb-bal kézzel) majd lábbal. Törpejárás labda mellső középtartásban.</p> <p>Labdával végzett játékos feladatok</p> <p>„Kis teke” üres palackok felállítása labdagurítással tarolás,</p>	<p>Beszélgetések:</p> <ul style="list-style-type: none">• Szemét, vagy hulladék• Szelektív hulladékgyűjtés• Komposztálás <p>A hulladék feldolgozása IKT eszköz segítségével beszélgetés a szemét feldolgozásáról</p> <p>Megfigyelések a természetben: Közvetlen környezetünkben gömbölyű tárgyak, jelenségek megfigyelése</p> <p>Szelektív sziget megfigyelése</p>	<p>Összehasonlítások: Labdák összehasonlítása méretük (kisebb-nagyobb) súlyuk (könnyebb-nehezebb) szerint.</p> <p>Sorba rendezések: (kombinatorika is)</p> <p>Sorozatok létrehozása a gyűjtött labdákból. Kombinatorika színek, mintázat szerint.</p> <p><i>Differenciálás: -csak színek, színek és mintázat -elemek számában</i></p> <p>Számfogalom alapozása: Halmazok létrehozása labdák színe, mintázata szerint. Hulladékok csoportosítása anyaguk, színük szerint. Több-, kevesebb- ugyanannyi.</p>

<p>Mese: Döbrentey I.: A pöttyös labda és az egérke</p> <p>Hermann M: A manócskás labda</p> <p>Mándy M.: Labda</p> <p>Anyanyelvi nevelés: ping- pong labdák fújása asztalon, -ne guruljon le az asztalról, -kapuba stb.</p> <p>Mozgással kísért mondóka:</p> <p>Kiss D.: Labdajáték</p> <p>Pöttyös labda pattog- Gurul, gurul a labda...</p>	<p>Körjátékok:</p> <p>Ötletek a gyermektánchoz: Modern táncok labdával, óvodapedagógus , majd a gyermekek által kitalált, kreált mozdulatsorral</p> <p>Zenehallgatás: Buborék együttes: Pattan a labda</p> <p>Zenei játék: Labdák egyenletes körbe adogatása zenére.</p> <p>Zörejangok felismerése szelektív anyagokkal</p> <p><i>Differenciálás: -hallás, megfigyelés, megnevezés -hallás, megnevezés</i></p>		<p>Két papírtölgurgula közé teszünk egy kisebb labdát, két gyerek együtt úgy vigye a pontból b pontba, hogy ne essen le és ne guruljon le a tekercsről a labda</p> <p>Ismerkedés a labdajátékokkal: Kosárlabda, labdarúgás, röplabda, kézilabda az alábbi módosított szabályok alapján</p>	<p>Kirándulás az Ikva-partra, hulladék gyűjtése, szelektálása.</p>	<p><i>Differenciálás: _csak számlálás -> < = használata</i></p> <p>Geometriai tapasztalatok: Tapasztalatok a különböző gömbformákról, labdákról.</p>
---	--	--	---	--	---

MILYEN KÉSZSÉGEKET, KÉPESSÉGEKET ÉS KOMPETENCIÁKAT FEJLESZTHETÜNK A FENTI TEVÉKENYSÉGEKKEL?

Verselés, mesélés	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	Mozgás	A külső világ tevékeny megismerése	
				Környezetismeret jellegű tevékenységek	Matematikai jellegű tevékenységek
Szókincsbővítés a mese, vers által.	Egyenletes lüktetés érezeltetése, egyöntetű mozgás, hallásfejlesztés.	Szociális képességek:	Testi képességek fejlesztése	Értelmi képességek fejlesztése: Kommunikációs készség:	Értelmi képességek: Hasonlítsák össze számosság, méret,

<p>Emlékezet, figyelem, képzelet fejlesztése.</p>	<p>Ritmusérzék fejlesztése.</p> <p>Hallási figyelem, emlékezet fejlesztése.</p> <p>Közös zenéléssel szociális képességek, alkalmazkodás, türelem, együttműködő készség fejlesztése.</p>	<p>Alkotások létrehozásával kreativitás, vizuális kultúra fejlesztése.</p> <p>Képzelet fejlesztése.</p>	<p>Együttműködő, alkalmazkodó képességek fejlesztése.</p> <p>Szabálytudat erősítése.</p> <p>Sportágakkal való ismerkedés közben, lehetőségek megismerése, amire a labdát használhatják.</p> <p>Versenyszellem, pontosság, kézügyesség fejlesztése.</p> <p>Szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése.</p>	<p>Szókincsük bővüljön</p> <p>Részletek megfigyelésével a figyelem fejlesztése.</p>	<p>tudjanak sorba rendezni nagyság, hosszúság szerint.</p> <p>Kombinatív képességek fejlesztése.</p>
---	---	---	---	---	--

MOZGÁS

Ismerkedés a labdajátékokkal: kosárlabda, labdarúgás, röplabda, kézilabda. Javasoljuk több elvégzett labda projektek után.

Célja, feladata: A labdajátékokon keresztül valamely sportág megszerettetése, a sportág népszerűsítése, és az utánpótlás-nevelés előkészítése.

Szinte minden klasszikus, fent említett labdajátékoknak megvannak már az óvodások számára kidolgozott programja. Az óvodás programok lényege nem még a csapatsportág, a sportág összetett taktikai elemeinek az elsajátítása, hanem elsősorban a labdás játékok öröme, a kéz nélküli illetve a kézzel irányított labdás játékok, a rúgások megtanulása és a szem-láb illetve a szem-kéz koordináció fejlesztésének a kezdete.

Javasoljuk a városból egy ismert labdajátékosának/labdajátékosoknak a meghívását, aki/k pozitív példaképe lehet egy kisgyermek számára, aki vagy akik kiemelkedő sikerekkel büszkélkedhetnek, és inspirálják a gyerekeket arra, hogy ők is hasonló teljesítményt nyújthassanak. Ő/ők és a pedagógus segítségével az említett labdajátékok kipróbálását javasoljuk a következő alapszabályok betartásával, amelyek az adott korosztályra (elsősorban 5-7 évesekre) formálódtak.

Kosárlabda alapszabályai:

A labdajátékban két, három (esetleg négy) főből álló csapat játszik. A játékosok célja, hogy a labdát az ellenfél csapatának kosarába dobják, illetve megakadályozzák ugyanebben a másik csapatot.

1. A pálya, a kosárgyűrű illetve a palánk méretét erősen befolyásolják az adott tárgyi feltételek, de javasoljuk a labdában a mini 1-es méretet és süllyesztett palánkokat.
2. Labdaérintés: A kosárlabda játékot kézzel játsszák. A játékos nem futhat a labdával, azt nem rúghatja, s nem ütheti ökölletel.
3. Lépésszabály: A kosárlabda lepattintása (labdavezetés) nélkül a labdával nem lehet két lépésnél többet haladni (lehetőség szerint rugalmasan kezeljük). A játékos, miután a labdavezetést befejezte, nem vezetheti másodszor is.
4. A játékidő kétszer 10 perces. Egy labda akkor van kinn, ha az alapvonalon vagy az oldalvonalon kívül lepattan.

5. A személyi érintkezés: Bár a kosárlabdázás a személyi érintkezést elméletileg kizáró játék, ezt azonban elkerülni nyilvánvalóan nem lehet. Tilos az ellenfél játékosát megfogni, meglökni, gáncsolni, nekimenni, előrehaladását széttárt karral, vállal, csípővel, térdel vagy a testnek a természetes helyzetétől eltérő hajlításával akadályozni.

Labdarúgás alapszabályai:

Játékidő: 15 perc

Létszám: 4:4 ellen + kapus

GÓL: gólt a pálya teljes területéről el lehet érni gól után középkezdéssel indul újra a játék

LES és partdobás – NINCS

Zsinórlabda alap versenyszabályai:

1. A játékpálya 12x6 m² területű, négyzet alakú térfelekből álljon.
2. A háló felső szintjének magassága: 140 cm.
3. A játékot Gala Pro Line mini 4-es méretű röplabdával javasoljuk játszani.
4. Csapatonként 4-6 játékos lehet a pályán. A csapatot négy, öt vagy hat játékosal kell teljesnek nyilvánítani.
5. Ha a fogadó csapat elnyeri a nyitásjogot, játékosai egy forgást végeznek úgy, hogy az óramutató járásával azonos irányban egy állásrendi hellyel előre lépnek.
6. A nyitást dobással történik meghatározott helyről.
7. A játék szabályai azonosak a röplabda egyszerűsített szabályaival, azzal a különbséggel, hogy a játékosok a labdát elkaphatják, megfoghatják. Tilos azonban a labdát fogó játékosnak lépni, vagy futni. Mindössze egy kitámasztó lépést tehet. Egy játékos egymást követő több érintésénél csak szándékosság esetén lehet kettős érintést ítélni. A labdát a megfogástól számított 5 mp-en belül továbbítani kell.
8. Egy mérkőzés nyert 1 szett maximum 15 pontig vagy 12 percig tart.

Szivacskezilabda alapszabályai:

1. A labda: anyaga szivacs, 13-14 centiméter átmérőjű, 100-130 gr súlyú.
2. A játéktéren egy időben 3 mezőnyjátékos és 1 kapus tartózkodhat.
3. 2 x 10 perc a játékidő.
4. A súlyos szabálytalanságért, sportszerűtlen magatartásért azonnali piros lappal. Minden egyéb esetben a kézilabdázás érvényben lévő játékszabályait lehet alkalmazni.

Felhasznált irodalom

- Báthory Z. - Falus I. (1997): Pedagógiai Lexikon, Budapest: Keraban Könyvkiadó,
- Bihari K. (2009): Projektmódszer az óvodában
<http://rmpsz.ro/uploaded/tiny/files/magiszter/2009/tavasz/08.pdf>
- Bondár Zs. (1997): Labdázunk sokat az óvodában! Budapest: Plantin Print Nyomdaipari és Szolgáltató
- D. John (1976): A nevelés jellege és folyamata. Budapest Tankönyvkiadó
- Dewey, J. – Kilpatrick, W. H. (1933): Der Projektplan. Grundlegung der Praxis. Böhlau, Weimar.
- Hegedűs G. (2002): Projektpedagógia. Kecskemét: KFTFK
- Hortobágyi K. (2002): Projekt-kézikönyv. Budapest: IF Alapítvány
- Hortobágyi K. (1992): A projekteszméről? ...oktatásról? ...tanulásról? ...módszerről? Új Pedagógiai Szemle, 7-8. sz.. pp:165-169.
- H. Ekler J. (2020): A projektpedagógia alkalmazásának lehetőségei a testnevelés oktatásában Budapest: KMH Print Kft
- Körmöci K. (2004): Projekt módszer az óvodában. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó,
- Körmöci K. (2004): Kézikönyv a projektszemléletű óvodai életről Budapest: Pauker Nyomdaipari Kft
- Szira J. (2002): A projektmódszerről. Új Pedagógiai Szemle, 65. évf. 9. sz. pp. 138–143.
- Kissné Zsámboki R. (2019): Projekt alapú aktív tanulás kisgyermeknevelésben és az iskolai oktatásban Sopron: SOE BPK jegyzet
- Pálfi S. (2010): A magyar óvodai projektpedagógia elméleti alapjai. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó
- Pektor G. (2001): Labdára fel! Budapest: Flaccus Kiadó
- Stefány J. (2008): A projektpedagógia szerepe az óvodában. In: Kompetencia fejlesztés projektmódszerrel, szerk: Falus K. és Vajnai V. Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet, Budapest
- Szira J. (2002): A projektmódszerről. Új Pedagógiai Szemle, 9. sz. pp.138–143.
- Zsámboki K.-né- Eperjesy B.-né. Kissné Zsámboki R. (2014): Az óvodai élet építőkövei. Sopron: ReproLan Kft
- Az óvodai nevelés országos alapprogramja, Óvoda az ezredfordulón MKM Budapest, 1998.

V. LABDÁRÓL szóló mondókák, versek

A mondóka nemcsak a mozgásfejlődésben nélkülözhetetlen, hanem elősegíti az értelmi-, és beszédfejlődést, és az érzelmi kapcsolatok elmélyítését is. A mondókák, versek színesítik, játékosá teszik a mozgást, egyfajta ritmust adnak a mozdulatsornak, ezzel segítve a különböző mozgásformák elsajátítását és gyakorlását. Sok gyakorlással felépülnek a mozgásminták, melyek egyre pontosabbak, célirányosabbak lesznek.

Több kutatás igazolja, hogy mozgással fejlődhet és javítható a beszéd az anyanyelvi készséghibák is. Az életkornak megfelelő mondókákkal, énekekkel, illetve zenével kísérve logikát, koncentrációt és figyelmet igénylő feladatokat oldanak meg a gyermekek, amivel az egyensúlyérzéklet, a testsémát, a szem-kéz és szem-láb koordinációt is fejlesztjük. Az egymásra épülő feladatokban mindig a haladunk a nagymozgástól a finommozgásokig. Így fejlődhet a finommotorika is, ami későbbiekben az íráshoz elengedhetetlen.

Mondókák, a labda megismerésére

A mondókák szövegei általában rövidek, tematikailag egyszerűek, ritmusuk van. Ez az egyszerűség varázsolja el a gyermekeket és kelti fel az érdeklődésüket. Először csak a fülnek, hallgatnak és örömeiket lelik abban a még passzív mozgásformában, melyet az óvodapedagógus biztosít számára a mondókákkal, később mind többet tudva a szövegből, mozdulatsorból, maguk is aktív mondokázókká válnak.

Körbe-körbe jár a labda,
Buta, aki el nem kapja!

Pörgetem, forgatom,
Gabikának gurítom,
hopp.

○

Egyenlőre, két kettőre,
Háromra hatra, hat kilencre,
Fekete levesre, üss ki tízre,
Szaladj gyermek arra,
Mert megüt a labda!

○

Labda, labda, pöttyös labdát dobd,
ha elkapod tovább adod hopp!

○

Száll a labda, száll
Vajon hova száll?
Ide száll, oda száll,
Kapt el hamar, hozzád száll!

○

Megy a labda vándorútra
Egyik kézből a másikba.
Aki tudja, meg ne mondja,
Merre van a labda útja.
Csili csalamádé, cukor csokoládé,
Répa karalábé, Sári hopp, hejhó!

○

Dínom, dánom, dobot vesznek,
Most egy kislányt öltöztetnek,
Jár a labda, jár,
Mindenfelé jár ...
(a labda körbeadogatása)

○

Röpül, de nem ágról ágra,
Csupán kézről kézre száll,
Szárnya nincsen mégis szálldos,
Labda ez és nem madár.
(a labda dobása)

○

Ez a labda bújdosik,
Kézről-kézre utazik.
Jaj, de jól, jaj, de szépen,
Áll a (kisgyermek neve) közében.
(a labda dobása)

○

Egy ismeretlen hallgatóm verse...

A labda jó móka,
lehet vörös, mint a róka
vagy sárga, mint a napocska.
De lehet csíkos, pöttyös vagy tarka,
Hatalmas, közepes vagy aprócska.
Lehet rúgni, gurítani vagy dobni,
de a lényeg, hogy mindig el kell kapni!!

Versek a labdáról

A rövidebb versek a mozgásos tevékenységekkel szinte mindig összevonhatók, együttesen végezhetők. A hosszabb versek megismerését inkább nyugodtabb környezetben, akár pihenő időben javasoljuk.

Donászy Magda: Labda

Labda vagyok,
Ugrok!
Hipp- hopp!
Repülök!
Mindig kézbe
Kerülök.

Mándy Stefánia: Labda

Kis Magda
feldobja,
röptetve,
szóktetve,
az apja
elfogja
pörgetve
görgetve,
bokorba
gurítja,
magasba
hajítja,
feldobja
az apja,
elkapja
Kis Magda.

Benedek Elek: Labda

Labda, labda, kerek labda,
Repül, repül a magasba,
Háztetőre, fatetőre,
Jaj, még felszáll a felhőre!

Labda, labda, száll lefele,
Lili, Bandi játszik vele.
Hol elejtik, hol felkapják,
Falhoz verik, földhöz csapják.

Labda, labda, kerek labda,
Lyuk is, folt is száz is rajta.
Mégis, mégis úgy szeretik:
Édes apa vette nekik!

Bartos Erika: Labda

Pattog a labda,
Gömbölyű, tarka,
Fuss ki a parkba,
Dobd a magasba!

Itt van a csíkos,
Ott meg a pöttyös,
Pattan a földön,
Messzire röpdös!

Elgurul újra,
Gördül a rétre,
Repked a labda,
Kézből a kézbe!

Nemes Nagy Ágnes: Labda

Jó a nyár, jó a tél,
jó az út, jó a szél,
jó a labda nézd, szalad;
jó a hold és jó a nap.

Jó a fán a labdarózsa,
mintha fényes labda volna,
jaj! még egyszer elszalad,
elgurul a fák alatt.

Elgurul a labdarózsa,
mint a hold, mint a nap,
fuss utána, elszalad,
hogyha gyorsan elkapod,
tenyeredbe markolod,
s mégse rózsa, mégse hold -

akkor mégis labda volt.

Gazdag Erzsébet: A labda

Repül, de nem ágról-ágra,
Csupán kézből-kézbe száll.
Szárnya nincsen, mégis szálldos.
Labda ez, de nem madár.

Maristól a Ferikéig
ide - oda pattanik.
Olyan fürge, el nem fárad,
elugrálna hajnalig.

Piros arca jaj, de vidám!
Sok szeme, de nevetős.
Vigyázz reá, el ne ejtsed!
Te vagy érte felelős.

Egyedül vagy, nincs pajtásod?
Ott a labda, vár reád!
Földhöz vered, falhoz vágod,
kezedre tér, jó barát.

Ha megunod a játékot,
bátran félre teheted,
Sose duzzog, mérgelődik.
Leghűbb társad teneked.

Kiss Dénes: Labdajáték

Száll a labda, röpp, röpp,
száll rajta a pötty, pötty,
kislány dobja, fiú kapja,
itt a labda, ott a labda.

Dobd a labdát fel, fel,
s kapd el a kezeddel,
itt a labda, hol a labda?
Fiú dobja, kislány kapja.

Száll a labda, röpp, röpp,
száll rajta a pötty, pötty,
jobbra - balra és forogva,
sose essen le a porba!

Hermann Marika: Panna labdázik

Pöttyös a labda, Pöttyös a Panna,
Repül a labda, ugrik a Panna.
Hol van a labda? Kérdezi Panna,
Gurul a labda, ki az utcára.

Kacag a Panna, ott van a labda,
Indul a Panna, és fut utána.
Állj meg te Panna! Kiált mamája,
Autó fékez, szól a dudája.

Robog a mentő, be a kórházba,
Benne ül Panna, sajog a lába.
Mit tettél Panna? Te kis butácska,
Mért szaladtál te ki az utcára?

Pöttyös a Panna, pöttyös a labda,
Sírdogál Panna, hol van a labda?
Ne sírj Panna, itt van a labda,
Csak ne fuss többé ki az utcára.

Szuhanics Albert: Pöttyös labda

Nekem dobd a pöttyös labdát,
én elkapom ügyesen.
Látod, már az ölemben van,
nem lyukas az én kezem!

Pattogtatni is tudom ám,
visszadobom most neked.
Gyere velem, játszunk együtt,
labdázni úgy szeretek!

Piros labda, fehér pöttyös,
Marika, csak dobd nekem!
Az sem baj, ha elejteném,
lehajolok, s felveszem!

Száll a labda a kék égen,
piros arcunk önfeledt.

Ugye, hogy jó ez a játék,
labdázunk még, gyerekek!

Áfra Piroska: Labda

A labda az gyönyörű
Egyszerű és gömbölyű!
Kigurul a tisztásra
Nevetve futsz utána!

Süt a fényes napsugár
Újra it a vidám nyár!
Labdázhatunk eleget,
Messze üzzük a telet!

Pöttyös, az a kedvencem
Csíkosat is szeretem
Ilyen-olyan, bármilyen
Csak mókás, vidám legyen!

Pitteg- pattog felrepül
Még az ég is felderül
Panka, Dorka, sok gyerek:
Csoda vár ránk, jöjjetek!

Szűcs István: Labdajátékok

Kockás, pöttyös
cicás labda,
az oviban
sorba rakva
vár reggel a
gyereknépre.
Mennek majd
a játszótérre!
Kinn a téren
egy lánycsapat
elsőképpen
cicásat kap.
Marcsi dobja,
Julcsi kapja,
szépen száll a
cicás labda!
Néhány fiú
kockásat kap.
Lesz belőlük

focicsapat!
A lábukat
fürgén szedik,
kockás labdát
úgy terelik!
Pöttyös labdás
vegyes banda
játéka a
kosárlabda!
Fürgén cselez
Barna Jóska,
és rádobja
a palánkra.
Ott a labda
egyet pattan,
máris bent van
a kosárban!
Vígan van a
gyereksereg,
ám vége a
délelőttnek!
Elfáradva
sorba állnak,
ovi felé
masíroznak!
Ott az ebéd
várja őket,
utána meg
ágyba dőlnek!

Waldinger Ágnes: Pöttyös labda

Pattog, pattog a labda,
Pöttyeit hátrahagyva.
Pattog a lépcsőn, a járdán,
Majd megáll egy fánál.
Nincsenek pöttyei-
Újakat kell festeni.
Pirosat, sárgát, s
Újra pattog a járdán.
Pöttyös a járda:
Piros meg sárga.
Pattog a lépcsőn-
Mefogni késő.
Pattog a fűben,
Gurul a réten,
Majd felszáll az égbe.

Éginé Szederkényi Edina: Az oviban a pettyes labda

Az oviban volt egy labda.
Minden gyerek azt akarta!
Piros hátán fehér pettyek,
Gyermeklábak közt hempergett.
Dobták, rúgták, reptették,
Fejelték, ha tehették.
Úgy szállt fel a fellegekbe,
Mintha kis katicabogár lenne!

Egy napos péntek délután
Megjelent a nagyapám.
Morzsával, a kiskutyánkkal
Kint az ovi udvarán.
Gyerekzsivaj közepette,
Gyermeklábak hempergette
Piros pettyes, ovis labda
Újra repült a magasba!

Morzsa ugrott is utána,
Lévén a kedvenc játéka.
Kergette hát csaholva,
Felugrott a magasba!
Mikor aztán megfogta,
A szájával elkapta,
S rögvést ki is harapta!

A labda így kettéhasadt,
Mégsem búsul a gyerekhad,
Mert a játék folytatódhat:
Fejükre tették a labdát,
Így lettek ők kis galócák!
Más lett immár a fogócska,
Gyermekbüksin kis kalapka.
Fuss, mert elkap a kis gomba!

Sz. Pál-Kutas Orsolya: Labdázó

Száll a labda, száll magasra,
fiú dobja, kislány kapja,
ide-oda járja táncát,
füрге kezek el-el kapják.

Száll a labda, száll magasra,
fiú - lány közt huncutkodva,
röppen ide, röppen oda,
táncol, pörög a magasba`.

Száll a labda, száll magasra,
kislány dobja, fiú kapja,
még ma este pihenőre
felkerülhet a tetőre.

Hermann Marika: A sárga labda

Sárga labda elfeledve,
Árván ült a zöld mezőben.
Kis gazdája őt elhagyta,
Mással játszik már helyette.
Szélúrficska észrevette,
A földről fellebbentette.

Repült, repült fel a labda,
Míg egy angyal el nem kapta.
Neki adta glóriáját,
Csillogó fénykoronáját.
Feldobta a magas égbe,
Szikrákat szór csodás fénye.

Egy kisgyermek feltekintett,
S ámulva felkiáltott,
Nézd csak, mama, ott az égen,
Az a kerek fénylő nap,
Az bizony az én labdám volt,
De hogy került oda?

Stummer László: Focilabda

Hová tűntél, focilabda?
Mely sarokba lettél dobva?

S mondd csak! Vársz ott rám?
Hogy kiáltson a szám:

Gyere, megyünk futballozni,
A srácokkal „randevúzni”.
Biztos lesz a győzelmünk,
Mert te vagy a mindenünk.

Ó, de sokszor összerúglak.
De utána ápolgatlak...
Letörölöm könnyeidet...
Bekötözöm sebeidet...

Régóta nem látlak sehhol...
Pedig itt kell légy valahol...
Szívemnek egyik sarkában...
Te és a srácok mindnyájan...

Nagy Sándorné: A labda

Kisfiú rúgja a labdát,
Gólt lövök apuka meglásd.
S ujjongva fut körbe- körbe,
Kacarászik örömeiben.

S játszik, kergeti a labdát
Szél fújja nedves haját.
Futástól kipirul az arca,
Olyan akár a piros alma.
Gól! kiáltja vidáman,
Kíváncsi apuka lássa?
S huncutul oda néz,
Örül, mert megsimogatja egy kéz.

H. Gábor Erzsébet: Száll a léggömb

Száll a léggömb száll,
felhők felett jár,

lentről pici pöttynek látszik,
alig látom már.
Száll a léggömb száll,
szívem kalapál,
hol a lufim, piros gömböm,
nem is látom már!
Száll a lufi száll,
csillagok közt jár,
gyere haza kicsi lufim,
mesélj, mit láttál?
Láttad-e a madarakat,
Napot, Holdat, csillagokat,
villámokat, esőfelhőt,
hegyeket, és sűrű erdőt?
Száll a lufi száll,
nagyon várlak már,
de ha nem jössz öt nap múlva,
felfújok egy lufit újra!
Száll a lufi száll...

Simkó Tibor: Longaméta

Longaméta labda,
fölszökött a padra,
fölszökött, fölszökött,
fölszökött a padra.

Keresi-kéri három ordas,
két kicsiny s egy hórihorgas.

Szérúpajta szárnyék,
felhő rajt' az árnyék,
felhő rajt' felhő rajt'
felhő rajt' az árnyék.

Inog a padlás leng a létra,
mászik rá a longaléta.
Nagygerenda roppan,
veréb csipog a zugban,
csipog a veréb, csipog a veréb,
veréb csipog a zugban.

Röpül a labda, jár a játék:
ezt játszották szépapádék.

Biczó Anna: Labdajáték

Fehér labdák a magasban,
Olyan mintha havazna.
Julcsi, Fanni dobálták,
Janó, Benő elkapták.

Szálltak a darvak, s vitték a hírt,
Lopnak a szarkák, éber légy!
Észrevette azt a csellengő,
Megkergette őket a hercegnő.

Janó, Benő ezt meglátta,
Nem tetszését kimutatta.
Hercegnő hibáját belátta,
Madarakat játszva, szállni hagyta.

Julcsi, Fanni nagyokat kacarásztak,
Hívták a hercegnőt labda kapkodónak.
Janó, Benő kapusnak álltak,
Lányok a kapuban nagyokat dobáltak.
Labda szökkent fel, s alá,
Hercegnő nagyokat esett alá.
Julcsi, Fanni kinevették,
Janó, Benő felemelték.

Darvak repkedtek kíváncsian,
Szarkák felszálltak, s menekültek.
Gyerekek kergetőztek, s kiabáltak,
Hurrá, hurrá, itt a nyár!
Hurrá, éljen a vakáció!

Somogyi Henrik: Pattog a labda

Pattog a labda egyet,
Tegyünk a lepénybe meggyet.

Pattog a labda kettő,
Hozd ide gyorsan a kendőt.

Pattog a labda hármat,
Egy kevés fahéj nem árthat.

Pattog a labda négyet,
Told ide gyorsan a széket.

Pattog a labda ötöt,
Ne tegyünk bele sok tököt.

Pattog a labda hatot,
A sütőbe berakhatod.

Pattog a labda hetet,
Menjetek, mossatok kezet.

Pattog a labda nyolcat,
Valaki tálcát is hozhat.
Pattog a labda kilencet,
Aki tud, előre fizethet.

Pattog a labda tizet,
Igyatok rá vizet.
Pattog a labda százat,
Fussunk körül a házat.

Pattog a labda ezret,
Egészen jó ez a kezdet.

Pattog a labda milliót,
Kifelejtettük a diót.

Tasnádi Varga Éva: Pöttyös labda

Pöttyös labda
erre szállj,
Engem mindig
megtalálj!

Visszadoblak,

majd elkaplak
be ne törjön
jajj, az ablak!

Gurulj, gurulj
messzire,
aztán röpj
majd ide,

át az úton,
át a fán,
vissza sem jössz
már talán,

Újra látlak,
újra itt vagy
kitárt karral,
űzlek, hívlak!

Pöttyös labda
vissza szállj,
engem mindig
megtalálj!

Vidor Miklós: Labda

Bokorsövény fölött
a labda átszökött,
a kőrakásra ugrott,
s abban a pillanatban
átrúgtatta a partot,
s a gyors folyóba csattant:
az ár csobogva
tovább sodorta.

Úszott a labda,
útra kelt,
a víz alatta
énekelt,
hullám dobálta,
elkapta hab,
forgó lökött rajt
jó nagyokat.

De ő nem bánta.
Hej, bántam én!

A parton állva
sirattam én!
Kértem is volna
békítve már,-
hullámsodorban
rég messze jár!

Még egyre látom:
föl-le bukik,
habtaraj-háton
tengerekig,
úsztatja tőlem
a gyors folyó,
tűnő időben
kalandozó!

Bokorsövény fölött,
gyerekkorom fölött,
labdám a sebes árral
valaha megszökött
átrúgtatta a partot,
mert a tengerre tartott,
vitte a messziségek
forgó igézete.
Én meg nyomába nézek:
vajon beérem-e?

VI. LABDÁRÓL szóló mesék

A fárasztó vagy kimerítő mozgásostevékenység után, pihenő időben, verselés, mesélés tevékenység keretében illetve lefekvés előtt javaslunk néhány labdáról szóló kedves mesét:

B. Fór Andrea: A piros pöttyös labda

Meleg nyári nap volt, a Nap alacsonyan járt már, igyekezett lebukni. Az árnyékokat hosszúra nyújtotta, figyelmeztetve Tomit, és Anit ideje hazaindulni, mert be fog sötétedni. De Ők annyira belemerültek a labdázásba, hogy ezt észre sem vették.

A piros pöttyös labda a pöttyein keresztül magasban látta, hogy vészesen közeleg a sötétség, és egy nagyot sóhajtott – már amennyire egy pöttyös labda tud sóhajtani- engedett egy kis levegőt ki magából, és hirtelen gondolata támadt. Elkezdett forogni, forogni, és igyekezett az úti sövény felé szállni. Az volt a szándéka, hogy a sövénynél megsérül, leengedett labdával nem tudnak játszani, és akkor a gyerekek észreveszik, hogy már sötétedik, és el kéne indulni haza. Amúgy pedig már Ő is nagyon fáradt volt, hiszen majdnem egész nap csak pörgött, forgott a földön, és levegőben.

- Sikerült! - Ujjongott magában, miközben további levegőt igyekezett lassan kiengedni magából.

Pontosan oda esett ahova gondolta, de nem számított arra, hogy nemrég vágták a sövényt, ahol volt egy kis rés. Ott, csakis ott szép lassan legördült a külső oldalra. Ijedten nézett körül a felül lévő pöttyeivel, és ha lába lett volna, azonnal felpattan, és visszaszalad attól, amit látott. Autók jobbról, balról száguldoztak céljuk felé, és nem vették észre a piros pöttyös labdát hogy ott remegve, lassan gurul be az út széléről az úttest felé.

-Neee! Neeee! Vigyázat! Hoho! El fogtok ütni! –Kiabálta, de senki nem hallotta meg.

Abban a pillanatban, ahogy igyekezett felhívni magára a figyelmet, kinézett oldalra, és megpillantotta Tomit és Anit. Mint ha villámcsapott volna a pöttyeibe, úgy nyilallt belé a gondolat, hogy ELÜTNI.

- Maradjatok ott! - Próbált torkaszakadtából kiabálni a gyerekeknek.

De csak egy kis levegő jött ki ismét, és egyre kezdte elveszteni labdaformáját. Remegett a félelemtől, már nem magát féltette. Minden labdaigyekezetével megpróbált a gyerekek felé gördülni, és ez szép lassan ment is, már majdnem oda is ért az apró gyermek kezekhez.

Ekkor hirtelen, azt érezte, hogy két felnőtt kéz megfogja, felveszi, és finom léptekkel elindul a sөvény felé. Labdaszive dobogott hevesen, nem hallott fėkcsikorgást, csak halk lépteket.

- A Tiétek a labda? - kérdezte a hölgy.

- Igeen – suttogták félve a gyerekek, - elnézést, hogy kiment az útra, nem vigyáztunk, és már menni is kéne haza, mert sötétedik.

A hölgy lehajolt és két-két játéktól maszatos kiskezekbe adta a labdát.

- Vigyázzatok legközelebb, és nyugodjatok meg.

- Okosak voltatok, hogy nem szaladtatok azonnal a labda után. – mondta mosolyogva és megkönnyebbülten.

- Köszönjük szépen! – rebegte hálával mindkét gyerek.

Tomi átvette a labdát, magához szorította, megfogta húga kezét, és gyors léptekkel elindultak hazafelé.

Az ajtóban anyu állt.

- Majdnem elkéstetek. Fürdés, vacsora, mese, alvás. Mondta szelíden, de határozottan.

Az ágyban fekve édesanyjuk betakargatta a gyermekeit, lekapcsolta a kisvillanyt, és mindkettőjük homlokára egy tündéri álomcsókot adott. Majd kifelé indult a gyerekszobából.

Anyu – suttogta Tomi, a Pöttyös labda leeresztett, és piszkos, majd holnap felfújjuk, s le is mossuk.

- Hála égnek semmi bajuk! – lehelt még egy kis levegőt ki magából a piros pöttyös labda.

A Hold, és a csillagok mosolyogva bekukucskáltak a függönyrésen, és halvány fénycsóva simogatással álmodt hintettek Tomi és Ani szemére.

Döbrentey Ildikó: A pöttyös labda és az egérke

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy pöttyös labda. Egy ideig játszottak vele a gyerekek, aztán kint felejtették a réten. Ott kuporgott egy bokor tövében, és várta, hogy észrevegye valaki.

Arra futott egy fürge egérke.

– Fürge egérke, fürge egérke! Szépen kérlek, játsszál velem! – kérlelte a pöttyös labda.

– Nem játszhatok, szaladok, egy percet sem maradok! – hadarta az egérke, és nem játszott a pöttyös labdával.

Mérges lett a pöttyös labda, elgurult a lusta cicához.

– Lusta cica, lusta cica! Szépen kérlek, fogd meg az egérkét!

– Nincs időm egérfogásra, álmos vagyok, vár a párna! – ásította a lusta cica, és nem fogta meg az egeret.

Cica nem ment egérfogni, egér nem játszott a pöttyös labdával.

Elgurult a labda az ugatós kutyához.

– Ugatós kutya, ugatós kutya! Szépen kérlek, kergesd meg a cicát!

– Nem kergetek, nem rohanok, nem látod, hogy mérges vagyok?! – ugatta a kutya, és nem kergette meg a cicát.

Kutya nem ment cica-kergetni, cica nem ment egérfogni, egér nem játszott a pöttyös labdával.

Elgurult a pöttyös labda a fekete esernyőhöz.

– Fekete esernyő, fekete esernyő! Szépen kérlek, ijeszd meg a kutyát!

– Ha ijesztem, megharap, selyemszoknyám elszakad! – kényeskedett az esernyő, és nem ijesztette meg a kutyát.

Ernyő nem ment kutya-ijeszteni, kutya nem ment cica-kergetni, cica nem ment egérfogni, egér nem játszott a pöttyös labdával.

Elgurult a pöttyös labda a viharos szélhez.

– Viharos szél, viharos szél! Szépen kérlek, fordítsd ki az ernyőt!

– Nem fordítok ernyőt, zúgatom az erdőt! – zengte a viharos szél, és nem fordította ki az ernyőt.

Szél nem ment ernyő-fordítani, ernyő nem ment kutya-ijeszteni, kutya nem ment cica-kergetni, cica nem ment egérfogni, egér nem játszott a pöttyös labdával.

Elgurult a pöttyös labda a ragyogó Naphoz.

– Ragyogó Nap, ragyogó Nap! Zavard el a szelet!

– Én, a király? Én, a fölség? Én zavarjak? Minő zöldség! – kacagott a Nap, és nem zavarta el a szelet.

Nap nem ment szél-zavarni, szél nem ment ernyő-fordítani, ernyő nem ment kutya-ijesztani, kutya nem ment cica-kergetni, cica nem ment egérfogni, egér nem játszott a pöttyös labdával.

Tovább gurult a pöttyös labda a szürke felhőhöz.

– Szürke felhő, szürke felhő! Szépen kérlek, takard el a Napot!

– Ő a Napom, őt akarom, nem takarom, nem takarom! – gomolygott a felhő, és nem takarta el a Napot.

Felhő nem ment Nap-takarni, Nap nem ment szél-zavarni, szél nem ment ernyő-fordítani, ernyő nem ment kutya-ijesztani, kutya nem ment cica-kergetni, cica nem ment egérfogni, egér nem játszott a pöttyös labdával.

Tovább gurult a pöttyös labda virágszedő Tímeához.

– Virágszedő Tímea, virágszedő Tímea! Szépen kérlek, énekeld le a felhőt az égről!

Nem kérte magát Tímea, hanem énekelni kezdett: „Essél eső essél, bugyborékot vessél, búza bokrosodjon, árpa szaporodjon!”

Megijedt a felhő, hogy Tímea leénekle az égről, szaladt máris, takarta a Napot. Szaladt a Nap, zavarta a szelet. Szaladt a szél, fordította az ernyőt. Szaladt az ernyő, ijesztette a kutyát. Szaladt a kutya, kergette a cicát. Szaladt a cica, fogta az egeret. S az egér? Az egér bezzeg játszott a pöttyös labdával! De olyan vidáman játszott, hogy kedvet kapott a lusta cica, az ugató kutya, a fekete esernyő, a viharos szél, a ragyogó Nap, a szürke felhő, sőt, még virágszedő Tímea is.

Mikor jól kijátszották magukat, Tímea fogta a pöttyös labdát és hazavitte. Vigyázott rá, soha el nem veszítette. Itt a vége, fuss el véle!

Gárdonyi Géza: Mese a labdáról és a macskáról

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy öreg molnár. A molnár olyan öreg volt már, hogy a szakálla fehérebb volt, mint a liszt. Látni pedig már olyan rosszul látott, hogy egyik zsáktól nem látott át a másikig. Megelégette hát a munkát az öreg molnár. Egybegyűjtötte a fiait és azt mondta nekik:

- Fiaim, én már megöregedtem, s azt a néhány napot, ami még hátra van életemből, arra használom, hogy elosszam köztetek mindenemet. Te, Gyuri fiam, te legidősebb vagy, te kapod tőlem örökbe a malmot. Te, Jancsi, neked elég lesz a szamaram is. Neked meg Ilus lányom, nem adhatok más örökséget, mint azt a kis macskát, amit ide vetettek be a gonosz gyerekek a malomkerék alá, és én kifogtam a vízből.

A két fiú elégedetten nézte az ajándékot. Iluskának azonban könny csordult ki a szeméből:

- Mihez fogjak én azzal a macskával? Gyuri keze alatt majd vígan tovább jár a malom. Jancsi meg gabonát hord a szamáron a malomba. Megélnék gond nélkül. De nekem sovány rész jutott. A macskától bizony éhen halhatok.
- Testvéreim - szólal meg végre elkeseredésében Ilus-, könyörüljtek rajtam. Engedjétek, hogy veletek maradhassak. Különben a macskámmal elpusztulok éhen, ha világgá zavartok.

Gyurinak nem tetszett a könyörgés. Jancsi szíve se sajnálkozott Iluson. Ilus hát feltöltötte a legrongyosabb ruháját, s útnak indult a cicájával, csak éppen hogy még a labdáját vette kezébe.

Gondolta:

- Ha nagyon bánatos leszek, majd eljátszogatok ezzel a labdával. Elvégre is ezt karácsonykor az angyalok gurították az én ágyamba, amikor aludtam.

Ment, mendegélt Ilus. Ahogy így ballagnak az úton, egyszer csak megszólal a cica:

- Ne szomorkodj kedves gazdám. Tudom, hogy nem sokra becsülöd a hasznomat, de készíts nekem egy zsákot és két olyan csizmát, aminek talpa ugyanolyan gumi, mint a labdáé, meglátod, nem olyan rossz rész jutott neked örökségképpen, mint ahogy hiszed.

Megörült Ilus a macska beszédének. Nem gondolkodott egy percre sem. Készített a macskának mindent, ahogy kívánta. Aztán a csizmát beletette a zsákba és odaadta a macskának. Boldogan haladtak tovább a vándorlásban. Iluska boldogságában a labdáját feldobta a levegőbe. A labda olyan magasra szállt, hogy alig lehetett látni. Ez volt Iluska szerencséje. A labdát meglátták a mezőn a kis nyulak. Sok- sok kis nyúl szaladt, hogy a labdát elkapja és elvigye. A macska megijedt:

- Iluska újra sír majd, ha a labdát a nyuszik elfogják.

Hirtelen ledobta hát a válláról a zsákot. Fölrántotta a csizmát. És szaladt volna a labda után. Már akkor nagyon, de nagyon sok tapsifüles rohant a labda irányában. De a labda éppen a macska felé gurult. A macska hirtelen nagyot gondolt. Elterült a földön. Kinyitotta a zsák száját. Hát a sok nyúl a labdával együtt mind be a zsákba. Mikor a zsák tele volt, a macska hirtelen rántott egyet a zsák madzagján, és a sok szeleburdi nyúl mind Iluskáé lett. No, megörült ennek Iluska. És azon gondolkodott:

- Mit csináljak én ezzel a sok nyúllal?
- Könnyű a megoldás- felelte a macska. – Én majd minden házba bekukkantok. Ahol jó kisgyereket látok, oda beengedünk egy-egy tapsifülest.

Úgy is lett. A gyerekek mindenütt nagyon örültek a nyuszikáknak, Iluskának pedig minden háznál jó vendégséget rendeztek... Készítettek neki hófehér habos süteményt, édes madártej, ropogós tetejű dobostortát. Utána meg minden zsebét telerakták piros almával. Az egyik nyuszi éppen a király gyerekének a keze közé szaladt. A király is megvendégelte Iluskát. Megszerette. És nem eresztette el többé a palotájából. Ott tartotta a fiának menyasszonyul. Készíttetett neki aranyruhát ezüsfátyollal, gyémánt főkötővel. Amíg mindez készült, a macska visszaszökött a malomba, hogy elújságolja Ilus nagy szerencsését. Hát uramfia, a malmot siralmas állapotban találta. A zsindelet a háztetőről a zöld moha már lepusztította. A kerekek rosszak voltak. A malom tele egerekkel. A szárnak se jutott több, csak kóró.

A macska először megfogta az egereket. A király palotából pedig küldött ácsot, gerendát. A szárnra felültette Iluska két testvérét, s úgy kísérte őket hegyen át, völgyön át.

Éppen akkor szóltak a harangok az esküvőre, amikor megérkeztek. Iluska szeretettel ölelte meg testvéreit. Elfelejtett neki egy perc alatt mindent. Boldog vígság szállott az ünneplő szívében. Csaptak olyan lakodalmat, hogy még a labda is kiszökött a zsákból, s örömeben elkezdett ugrálni, s azóta mindig ugrál, ha kislányt lát, mert azt hiszi, ebből is egyszer olyan szép menyasszony lesz, mint az ő Iluskája.

Hermann Marika: A manócskás labda

Dorka születésnapjára egy labdát kapott a nagymamájától. Igazán különleges labda volt, mosolygós manócskák díszítették. Dorka azonban jobban örült volna egy babának.

- Ó, ez csodaszép! Nagyon jót fogsz vele játszani- vigasztalta anyukája, amikor látta kislánya csalódottságát.

Nagymama azonban nem szólt egy szót sem, csak mosolygott. Dorka feltette a labdát a polcra, és teljesen megfélelkezett róla. Egyik este azonban kézbe vette, forgatta, nézegette. A sok egyforma mosolygó manó között, felfedezett egy szomorú manócskát. Nagyon megsajnálta. Megsimogatta az arcát és megkérdezte tőle:

- Mondd csak, miért vagy ilyen szomorú?
- Már hogy ne lennék szomorú, - szólalt meg a manócska - amikor Manó völgyben mindent kővé változtatott egy gonosz óriás?!

Dorka nagyon meglepődött azon, hogy a manócska válaszolt. Meglepetésében még a labdát is elejtette. Ekkor a labda pattant egyet, a szomorú manócska leugrott róla, és meghajolt Dorka előtt.

- Manó Szilárd vagyok Manó völgyből.

Dorka meg sem tudott szólalni, csak nézte az aprócska manót, és csodálkozott.

- Neked talán nincs neved? - kérdezte a manó.
- Bo-bo-bocsánat – dadogta Dorka és bemutatkozott. – Én Dorka vagyok.
- Mondd kedves Dorka, segítenél nekem a gonosz óriást bezárni a barlangba? Így megmenthetnéd Manó völgyet és a népemet- mondta reménykedve a manó.
- Szívesen segítenék, - vágta rá Dorka- csak nem tudom anyuék elengednek-e?
- Nem leszel egyedül, velünk tart a nagymamád is – mosolygott a manó, és közben kinyitotta az ablakot.
- Az én nagymamám?! – ámult el Dorka.

De akkor ámult csak el igazán, amikor a nyitott ablakon keresztül egy pöttyös labdán ülve, berepült a szobába a nagymama.

- Szervusz kincsem – köszönt, és körbe puszilta unokáját. – Nos indulhatunk? - kérdezte.

Dorka ráült a manócskás labdára, nagymama a pöttyös labdára, Manó Szilárd pedig egy napocska labdát adott, ő arra ült rá.

- Labdák repüljtek a magasba, át a Tejúton Manó völgy irányába! - adta ki a parancsot nagymama.

A labdák felemelkedtek, fel, egyre feljebb. Dorka visszatekintett a városra, de már csak a fényeket látta. Egykettőre fent voltak a csillagok között, ráálltak a Tejútra és azon haladtak jó ideig.

- Gyertek, üljtek le, pihenjtek kicsit – hívta őket a Göncölszekér.

Leültek a szekérre, és beszélgettek. Amikor a Göncölszekér megtudta hova igyekeznek, így szólt.

- Azt tanácsolom nektek, ne menjetek Manó völgy közelébe. Ott ugyanis a gonosz óriás éktelen haragjában, a köveket hajigálja.

Manó Szilárd szomorú lett.

- Nagymama! Ti menjetek haza Dorkával, Manó völgy most nagyon veszélyes számotokra.
- Gyere velünk te is Manó Szilárd! Ígérem, ha lecsillapodik az óriás, újra nekivágunk az útnak- kérlelte nagymama.
- Nem, én nem fordulhatok vissza. De te menj, vidd haza az unokádat - mondta, majd megölelte Dorkát és nagymamát. Ráült a labdájára, és eltűnt a csillagok között.

Nagymama és unokája szomorúan indultak hazafelé. Dorka titokban úgy gondolta, hogy a manó után repül. Egy adott pillanatban elrejtőzött egy csillag mögé. Sokáig kereste őt a nagymamája, de nem találta.

Dorka egyedül indult el az ismeretlen felé. Repült, repült a magasban. A csillagok lassan elmaradoztak mögötte. Előtte óriási hegyek tornyosultak. A hegyek közötti völgyben ott találta az egykori Manó völgyet, ahol mindent kő borított. Az egyik hegy tetején ott állt a félelmetes óriás, és köveket dobált a völgybe. A kövek egymáshoz csapódva szikrát szórtak. Ekkor látta meg Dorka Manó Szilárdot, aki a gonosz óriás fogságába esett. Ott himbálozott szegény egy kalickába zárva a barlang bejárata fölött. Dorka azon törte a fejét, hogyan tudná a barlangba zárni ezt a szörnyű óriást, megmentve ezzel Manó völgyet és lakóit.

Megvan! Ez sikerülni fog!- gondolta, ugyanis támadt egy szuper ötlete. Labdáján felrepült az óriás mellé és elkiáltotta magát.

- Én vagyok Dorka, aki a világon a legerősebb és legbátrabb!

Manó Szilárd összerezett a hang hallatán. Ez Dorka! Segítenem kell neki, hiszen veszélyben van - ezen törte a fejét, miközben az óriás érces hangján felnevetett.

- Hahahaha! Tévedsz te Dorka! A világon a legerősebb és legbátrabb én vagyok! - kiáltotta és hangjától megremegtek a hegyek.

Dorka is megrettent, de már nem volt visszaút.

- Tegyük próbát te óriás - kiáltotta jó hangosan .- Az a legerősebb, aki ezt a hatalmas követ a barlang előtti lejtőre tudja tenni.

Az óriás erőlködve ugyan, de felemelte a követ és odacipelte a lejtőre, éppen a barlang bejáratával szembe.

- Ebben valóban te vagy az erősebb- ismerte el vereségét Dorka. - de nézzük ki a legbátrabb?
- Természetesen én, és mivel a vesztes te leszel, kővé foglak változtatni!- hencegett az óriás.
- Jól van óriás, mindjárt kiderül melyikünk a legbátrabb! - zengett izgatottan Dorka hangja. – Kettőnk közül az lesz a legbátrabb, aki a barlang bejáratába mer állni öt kerek percre.

Az óriás egykedvűen megrántotta a vállát.

- Ehhez aztán nem nagy bátorság kell, számold az időt – mondta Dorkának, és odaállt a barlang szájába.

Dorka abban reménykedett, hogy az óriás nevetni fog. Nevetésétől a kő megindul lefelé a lejtőn, belöki az óriást a barlangba és betemeti a barlang nyílását. Csakhogy az óriás csendben állt a bejáratnál.

- Most meg miért nem nevensz? - kérdezte kétségbeesetten Dorka.
- Mert nem csak a legerősebb és a legbátrabb vagyok, de a legokosabb is. Neked viszont véged van! - suttogta vigyorogva az óriás.
- Még nem telt le az időd, várd ki a végét! - kiáltotta Dorka, ahogy a torkán kifért, de a kő nem mozdult.

Manó Szilárd ekkor értette meg Dorka tervét. Elővett a zsebéből egy madártollat, kihajolt a ketrecből és csiklandozni kezdte vele az óriás füle tövét. Az óriás egy darabig pukkadózott a nevetéstől, de egyszer aztán kipukkadt belőle.

- Hahahahaha, juj ez csikis, hihihihhi - nevetett teli torokból, sőt még ugrált is hozzá.

Az óriási hangzavar hatására a kő sebesen megindult lefelé, belökte az óriást a barlangba, és betemette a barlang száját. Manó Szilárd ketrece leszakadt és zuhanni kezdett. Dorka odarepült és elkapta, de akkor ő is lecsúszott a labdájáról. Együtt zuhantak le a mélybe, egyenesen egy hegyes sziklafal felé. Az utolsó pillanatban valaki elkapta őket.

- Nagymama! – kiáltották meglepetten - Te, hogy kerülsz ide?
- Bizony, most nagy bajban lennétek kedveskéim, ha nem jöttem volna az én rosszcsont unokám után - mondat és közben pöttyös labdájával leereszkedtek Manóvölgy köveire.

Ebben a pillanatban hatalmas rengés rázta meg a völgyet. Minden kő leomlott. Szemük láttára változott vissza a körengeteg Manóvölgyé. Zöld mezők, tarka virágok szegélyezte színes házikók jelentek meg. Körülöttük tiszta vizű, hús patakok csordogáltak. Boldog manócskák dalolva köszöntötték megmentőiket. Manó Szilárd újra Manóvölgy királya lett.

- Köszönöm a segítségeteket! - mondta nagymamának és Dorkának a király, majd a manókhöz fordult. - Barátaim! Dorka bátorsága, okossága és a nagymama szeretet mentett meg minket és Manóvölgyet. Köszönjük meg nekik!

- - Hipp! Hipp! Hurrá! Éljen Dorka! Éljen a nagymama! - kiáltották a vidám manócskák. Már pirkadni kezdett, mikor nagymamáék elköszöntek, és hazafelé indultak. Manó Szilárd és a vidám manó sereg hazáig kísérte őket.

Nagymama lefektette Dorkát, betakargatta és búcsúzóul körbe puszilta. Dorka hamar elaludt, a sok izgalom bizony elálmosította. Reggel, amikor felébredt első dolga volt levenni a polcról a manócska labdát. Forgatta, nézegette, kereste a szomorú manócskát, de nem találta. A labdán minden manócska mosolygott, sőt közülük egy különösen boldognak látszott. Dorka szeme felcsillant.

- Ugye te vagy Manó Szilárd? – kérdezte, de a manó nem válaszolt, csak mosolygott tovább.

Hervay Gizella: Labda

Kobak és a nagy piros labda elment sétálni. Elöl ment a nagy piros labda, utána Kobak. Mentek, mentek, mendegéltek, hát egyszer szembejött velük egy piros ruhás kislány. – Neked piros ruhád van – mondta Kobak –, nekem piros labdám, gyere, játszunk együtt! Labdázunk, labdázunk, míg a labda ki nem fáradt. Akkor fogta magát, és elgurult. Végig gurult az úton, a fűvön, és hopp, belepottyant a tóba. Egy bácsi arra csónakázott, kihalászta, kitette a fűre száradni, s a nagy piros labda, mikor megszáradt, hazagurult. Otthon Kobak az erkélyre tette. – Itt fogsz aludni – mondta –, aludj, labda! Ha a labda szót fogadott volna, a mesének is vége volna, de hát dehogyis fogadott szót ökelme, alig várta, hogy bemenjen Kobak a szobába, máris ugrálni kezdett. Csakhogy az erkélyen egy csirke lakott, Kobak mamája vette a piacon, madzaggal összekötözte lábba. Már éppen álmosan pislogott, amikor a labda odahuppant melléje. A csirke felfortyant: – Nem hagyod aludni az embert! Szentelen! – Miféle embert? – gurult a labda nevében. – Te csak egy csirke vagy. És holnap elnyesik a nyakadat: nyissz! Megesznek levesnek és paprikás csirkének. Nagy dicsőség, mondhatom! Én meg sétálni megyek Kobakkal, elöl megyek én, utánam jön Kobak. Megyünk, megyünk, mendegélünk, hát egyszer csak szembejön velünk egy piros ruhás kislány. Kobak azt mondja neki: „Neked piros ruhád van, nekem piros labdám, gyere, játszunk együtt!” Akkor aztán labdázunk, egészen addig, míg én ki nem fáradok. Akkor meg elgurulok. Így ni! – és a labda jól nekigurult a

csirkének. – Te nyeszlett, te, nézd meg, én milyen kövér vagyok és milyen piros! A csirke dühösen pislogott, nem szólt egy szót se, de mikor nekigurult a labda, fogta magát, és belevágta a csőrét. És a labda kipukkadt. Reggelre olyan lapos lett, mint Kobak hasa, mikor nem akarja megenni a reggelijét. Mondjátok meg, ki volt az oka annak, hogy másnap Kobak nem labdázhatott a piros ruhás kislánnyal.

Orsovai Mária: A piros pettyes labda

Valahol messze élt egy kis elefánt lányka. Stefike volt a neve. Naphosszat a csapattal, a szülei oldalán járta a prérít. Fákat tépett ki a társaival együtt tövestől. A nagy melegben folyók hűs vizében lubickoltak.

-- Anyu mesélj nekem. -- kérte egy este lefekvés után az elefánt mamát, aki ledőlt kicsinye mellé és mesélt az emberekről, az emberi gyerekek szokásairól, játékaikról.

-- Az emberektől félünk. Hiába vagyunk mi erősebbek, mégis mindig ők győznek le bennünket, mert ravaszak. -- fejezte be a mesét az elefánt.

-- És a gyerekek? Azok is bántanak minket? -- kérdezte kíváncsian Stefike.

-- Ők nem kicsim, ők ugyan olyan aranyos, játékos bábik, mint ti. -- felelte a mama. -- Aludj jól, álmodj szépeket! -- s ormányával végig simított a kis elefánt szürke bőrén. -- Aludj, jó éjszakát!

De Stefí nem tudott elaludni. Forgolódott az illatos szénaágyán.

-- Oh, de jó lenne találkozni egy ember gyerekkel! -- sóhajtott, s amikor elaludt teljesült a kívánsága. Az emberekről és gyermekeikről álmodott. Együtt játszott az ember fiával egy óriási piros pettyes labdával.

Repült a labda a magasba, ő az ormányával elkapta, visszadobta, le-fel, le-fel. Amikor felébredt patakokban folyt szeméből a könny.

-- Ne sírj Stefikém, mert elönt az árvíz bennünket. Miért ömlik a könnyed? Rosszat álmodtál talán? -- faggatta elefánt mama.

-- Nem álmodtam rosszat. Nagyon is jót álmodtam. -- sírdogált a kis elefánt, s elmesélte az álmát.

-- Akkor nem értem, miért vagy ilyen szomorú, hogy miért itatod az egereket? -- kérdezte az elefánt.

-- Azért, mert felébredtem és véget ért az álom! Búúú ... búúú ... -- zokogott Stefi.

-- Ne sírj, talán egyszer a papa hoz neked egy labdát. -- vigasztalta a kis bébit.

De nem lehetett megvigasztalni, csak a labdára gondolt szüntelenül.

-- Szerzek magamnak, úgylis szerzek egyet. -- hajtogatta.

S úgy elkapta a vágy, hogy nem tudta magát visszatartani és elszökött otthonról. Ment, mendegélt. Dombra föl, völgybe le, míg el nem ért egy óriás városba. Stefi szeme, feje belefájdult a sok néznivalóba. Majdnem elütötte a csilingelő sárga villamos. Leállt miatta az autóforgalom, mert nem tudta, hogy a pirosat jelző lámpánál tilos átmenni a másik oldalra.

Nagyon megszomjazott, de nem talált vizet. Míg nem, egy gyönyörű szökőkúthoz nem ért.

-- Víz! -- kiáltott fel. -- Végre víz! -- s az ormányával kiszippantotta az összes vizet a medencéből.

-- Elefánt bébi! Pityu gyere ide, nézd elefánt! -- mutogatott egy kislány a jövevényre, aki nem állt meg, csak ment, kereste a labdát. Sok, sok kisgyerek követte már, fiúk, lányok. Sőt felnőtt emberek is beálltak a sorba.

A kis elefánt a bolt elé érkezett. Hatalmas kirakatában felfedezte szíve vágyát, a piros pettyes labdát.

-- Megvan! -- dobbant egy nagyot örömeben a szíve.

De jaj! Nem tudja elvenni, mert egy átlátszó valami előtte van.

-- Mi lehet ez? - tanakodott magában Stefi. -- Olyan, mint a víz, csak kemény. -- nyomkodta a kirakatüveget.

-- Mit szeretnél a boltból? -- kérdezte tőle egy kislány.

-- Azt a labdát. -- mutatott a játékra az elefánt.

-- Várj, azonnal hozom. -- s a kislány beszaladt a boltba és hamarosan a labdával tért vissza.

-- Tessék, a tied! -- adta oda Stefinek.

Az úgy megörült a piros pettyes gumilabdának, hogy megköszönni is elfelejtette. Visszafutott a szüleihez és a többi elefánthoz és még azóta is labdázik, ha szét nem ment közben a pettyes labda.

Rónaszegi Miklós: A labda

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy labda.

Labdák között amolyan kisgyerek. Labda- baba. Piros is, kicsi is. Olyan kicsi, hogy senki sem vette észre, amikor elgurult. Gurult, gurult a labda-baba. Legurult a járdáról, átgurult a

kocsiúton, átpattant egy tócsán és ráhuppant a füves, zöld rétre. Ott gurult tovább. De senki sem állította meg. Senki sem kérdezte, ugyan merre gurul az a szép, kicsi labda! Bizony, a gyerekek sem figyeltek fel rá. Összevissza szaladgáltak, kiabáltak, egyik az alvóbabáját kereste, másik az építőkockáját dobálta. Az anyukák sem látták meg a labdát, mert egyik éppen csitította, másik éppen szidta a gyereket, és az apukák sem értek rá az ilyesmire, mert éppen segítettek valakinek valamiben, talán éppen szereltek egy gyerekkocsit vagy egy igazi, nagy autót. És a nagymamák sem törődtek a labdával, nézni sem tudják, ha elgurul valami, annyira fáj a lábuk, a nagypapákról nem is beszélve, akik az újságot is alig látják. Így aztán az a szép, kicsi labda árván gurult tovább. És ki tudja, meddig gurult volna! Az ilyen szép kicsi labda akár a végtelenbe is képes elgurulni. Hanem akkor mi történt! Észrevette egy kisfiú! Úgy elcsodálkozott, a száját is nyitva felejtette. Nem csoda, hogy csak suttogni tudott:

- Ott ... gurul... egy labda.....

Letette a kislapátját és átmászott a homokozó peremén. Szaladt a labda után. Jól esett ez a labdának. örömeiben felsóhajtott, Attól mintha egy kicsit megnőtt volna. Nem is gurult már igazán, hanem csak hempergett a jó puha fűben. Nem volt már többé labda –baba! A kisfiú pedig szedte a lábát, futott – futott, mert nagyon szerette volna utolérni. Utolérni, kézbe fogni és játszani vele.

-Nézzétek! Nézzétek!- kiáltozta, mert azt akarta, hogy más is örüljön a labdának. Akadt, aki észrevette! Egy kislány! Barnahajú, barnaszemű, kerekarcú. Éppen egy kiskutyával játszott, amikor elfutott mellette a kisfiú. Rámosolygott, meglátta a labdát és összezsapta a kezét.

-Jaj, de szép, jaj, de szép!-kiáltotta és ő is futásnak eredt. Így hát elől gurult a labda, utána futott a kisfiú, a kisfiú után szaladt a kislány. Hát utána ki futott? Persze, hogy a kiskutya! Vau, vau!-ugatott vidáman, mintha csak azt kérdezte volna: hej, kislány, miért nem játszol velem? Hanem aztán meglátta a labdát, nosza több se kellett neki, nagyot vakkantott, hátra csapta a fülét és ő is futásnak eredt.

- Vau, vau, szép piros labda!

Erre a piros labda megint nagyot sóhajtott és attól megint csak nőtt egy keveset, Most már akkora volt, mint egy valóságos, felnőtt futball-labda! És úgy gurult, mintha táncolna

jókedvében. Elöl gurult hát a labda, utána szaladt a kisfiú, a kisfiú után a kislány, a kislány után a kiskutya. A kutya után pedig egy bácsi.

- Kutyateremtette kutyuskám, ne kutyulj el tőlem! – nevetett, mert övé volt a kiskutya.

Kezében tartotta a pórázát. Csakhogy a bácsi sem a kutyáját kergette igazán, hanem ő is a labda nyomában eredt. A labda pedig nőttön nőtt és vidáman egyre tovább gurult. Most már sokan futottak utána. Elöl a kisfiú, a kisfiú után a kislány, a kislány után a kiskutya, a kiskutya után a bácsi, a bácsi után egy óvoda, az óvoda után az óvónéni, az óvónéni után a doktornéni, azután egy rendőr, utána a papák, mamák, jegyszedő és kalauzok. Jaj, ki tudná elmesélni, hogy ki mindenki futott! Valamennyien a szép, piros labda után szaladtak, amely egyre csak nőtt, növekedett és már nem is gurult, hanem lassan ugrott és lágyan szállt, akár csak egy léggömb. A kutya érte utol elsőnek. Kitátotta a száját, hogy beleharapjon, de hát az a labda már olyan nagy volt, hogy nem lehetett beleharapni. A kutyus tehát megbökte az orrával és boldogan vakkantott. Akkor a kisfiú tárta szét a karját, úgy akarta elkapni, de a labda már akkora volt, hogy elkapni sem lehetett, hanem csak tovább dobni könnyedén. Így aztán a kisfiú átdobta a kislánynak, a kislány meg a bácsinak, és így tovább, mígnem mindenki nagy körben állt és vidáman nevetve labdázott. Akkor már kinn játszottak a mezőkön, hiszen a sem a faluban, sem a városban nem fért volna el az a teméntelen ember. Nőtt a labda, nőtt a tömeg, körben állt a falu, város talán az egész ország. Ott játszott a hatalmas, csillogó, piros labdával a kisfiú, a kislány, a bácsi, a kiskutya, az óvónéni, a doktornéni, a rendőr, a sofőr, a boltos meg a vasutas, a fagylatos, a vattacukros, anyukák és apukák, nagymamák és nagypapák, a jegyszedők, a szerelők, a vadászok, a kanászok, a tehenészek, hengerészek, s ki tudja, még milyen népek! Egy bohóc is előkerült. Ott csámpázott a kör szélén és boldogan nevetett. Övé volt a piros labda, ő gurította el, hogy mindenki játszhasson vele. Hát a labda mit csinált? Mindig magasabbra röpített, Már bizony a felhőkön is átugrott. S valahányszor visszaereszkedett a földre, százan és százan álltak alája és nagy kacagás, sok nevetés közben ismét a magasba lökték.

- Hoppá! Hoppá! Itt repül, ott repül! Dobd ide, dobd oda, fogd el, kapd el....!

Így kiáltoztak mindenfelé és örült, aki elérte, örült, aki tovább dobhatta, örült, aki várta és az is örült, aki még nem is látta, mert bizony már mindenki azzal a csodaszép, piros labdával játszott és már olyan messzire dobták, hogy átdobták a hegyeken meg a tengereken is túlra, és sokáig kell várni, amíg ismét visszadobják, mert labdázni mindenki szeret és az egész világon

mindenki azt várja, hogy valahonnan, valakitől egyszer csak ő hozzá repül majd az a szép, piros labda, hogy aztán ő dobhass másnak, hadd örüljön más is.

Tarcsai Szabó Tibor: A nagyravágó labda

- Gyönyörű vagyok! - nézegette magát elégedetten a Labda. - Szép gömbölyű, szép színes.

- Szépek vagyunk, szépek vagyunk! - kiáltozták boldogan a többiek is. Volt ott piros, kék és sárga, csíkos, pöttyös, virágmintás, játszi gömböc valamennyi.

- Azért én vagyok a legszebb - vélte a Labda, a tükörben nézegetve magát elégedetten. - És a legnagyobb is! - Büszkén kidüllesztette a mellét, kerekése csak úgy dagadt.

- Nagyobb vagyok, mint ti valamennyien! - kiáltott és mellét még jobban kidüllesztette, tüdőjébe még több levegőt szívott.

- Ugyan már, mit dicsekedsz! - hallott egy dörmögő hangot a magasból. - Gyerek vagy még! Nézz meg engem, ha valóban nagy labdát akarsz látni! - És egy hatalmas árny tornyosult a Labda fölé, eltakarva a napot.

- Nagyobb leszek, mint te! - kiabálta elszántan a Labda. Még jobban düllesztette a mellét, s nőtt csak büszkén, rátartian. Ahogy hízott egyre jobban, lassan túlnőtt minden társán, a nagy labdán is, a ház falán is. Akkora volt már, mint egy léggömb.

- Tovább, tovább, még nagyobbra! - szívta mohón mind jobban táguló tüdőjébe a levegőt.

- Hahó, Labda! De szép nagy vagy már! - köszöntötték, csodálták a madarak.

- Szépen megnőttél, lassan a társam lehetnél. Gyere, repüljünk együtt! - hívogatta barátságosan a léghajó.

- Dehogy megyek, dehogy megyek! Hol leszel te hozzám képest! Csak figyelj, mekkorára nőök még! - dicsekedett a Labda, s tovább dülleszkedett, terjeszkedett. Lepillantott a földre, de társait nem látta már, s a léghajó is csakhamar egy apró pont volt a láthatáron.

A Labda akkora lett lassan, mint a Föld.

- Szervusz Labda! Hová nősz már? - tudakolta tőle a bolygó, méltósággal folytatva körtáncát a Nappal.

- Túl nőök rajtad is! - harsogta a labda a Földnek. - Csak keringj tovább, hozzám te úgysem érsz fel! - És testét szétfeszítő büszkeséggel dagadt tovább.

- Elhagylak téged is! - kiáltotta a Napnak. - Én leszek a legnagyobb!

Kis idő múlva túl nőtt a Napon is, a csillagokon is, a világon is.

- Hé, figyeljetek, mekkora lettem! - ordította büszkén a Labda. Óriási gömbjét megforgatva körülnézett, kinek mutogathatja magát, kitől kaphat csodálatot. De nem volt körülötte semmi,

nem volt körülötte senki.

Egyedül maradt.

Várfalvy Emőke: Sün Simon labdája

Sün Simon már nagyon várta a születésnapját.

Az almatortát sok-sok kukaccal, amit senki sem tudott olyan jól csinálni, mint a mamája.

A bulit, amire meghívhatta minden barátját. Pont ötöt.

És persze az ajándékokat, amiket szeretett gyorsan, a csomagolást apró fecnikre tépve kibontani.

Az ünnepség egy napos, szeptemberi szombatra esett.

Találkozó pontban délután 4-kor a Nagy Gesztenyefa alatt.

Ezt írta Simon anyukája az összes meghívólevélre. Simon pedig, a biztonság kedvéért, rajzolt mindegyikre egy tortát 5 szentjánosbogárral.

A süngyerek nem is ebédelt, úgy várta a délutánt.

Már 3 órakor a Nagy Gesztenyefa alatt ült, és leste a vendégeket.

Lassan mindenki megérkezett.

Elindult a buli.

Bemelegítésként volt makk, nincs makkot játszottak, mókusék kedvenc családi kincskeresőjét.

Aztán bagoly mondja verébnek kitalálóst.

Utána sajtukukac kergetőst, amihez egérék elhozták a kedvenc ementálijukat.

Levezetésként rókázós kidobóst, aminél az nyert, aki előbb kidobja a brancsot.

Végül jött a füttydiszkó, amire rigópapa elhozta magával hobbizenekarát: a DalMa Együttest.

Mikor mindenki jól megéhezett a sok mozgástól, tánctól, játéktól, jött is a torta.

Öt szentjánosbogár ült rajta türelmesen és várta, hogy az összes gyerek szép sorban ráfűjjon a lámpásukra, és visongva megtapsolja, hogy kialudtak.

Aztán a buli fénypontjaként Sün Simon kibontotta az ajándékokat.

Rigó Rajmundtól kapott egy óriás doboz, sötétben világító gumigilisztát.

Róka Renitől egy saját készítésű, avarbarna tűpárnát nyúlszőrrel tömve.

Egér Edétől egy tüske pengetős cincogó citerát.

Bagoly Bencétől egy kaszáspókfonalból szőtt álomfogó hálót.

Mókus Mirkótól pedig egy valódi, pattogós, pocifocilabdát.

Simon minden ajándéknak örült, de a legjobban Mirkótól, a legjobb barátjától kapott labdának.

- Kipróbáljuk? – dobta magasba a labdát, és a gyerekek azonnal neki is kezdtek a mezei meccsnek.

Rúgták a labdát, születtek a gólok.

Aztán Mirkó egy passza után furcsa sziszegő hangot lehetett hallani.

Simon ijedten fogta meg az új labdát. Egy tüske állt ki belőle.

A kis sünn szomorúan rogyott le a fűbe a lyukas labdával.

- Jaj, ne már! Mindig ez van – zokogott keservesen, és úgy potyogtak a könnyei, hogy kész kis tócsa nőtt körülötte.

Vígasztalták a szülei, a barátai, de Simon csak sírt és sírt.

Ő pocifocizni akart, de hiába, ha a labdát mindig kilyukasztják a buta tüskéi.

Hogy lesz így belőle pocifocista bajnok?

Simon keservesen sírt és sírt és sírt.

Aztán egyszer csak megzördült felette a gesztenyefa.

Nagyon megsajnálta a kis süngyereket.

- Ne sírj Simon! Adok neked valamit. Igazi ajándék, neked csináltam.

- De én nem akarok más ajándékot! Én a labdámat akarom! Az avarbarna, pattogós labdámat, ami soha nem lyukad ki – bömbölte a süngyerek, míg az ölébe nem pottyant valami.

Simon úgy meglepődött, hogy abbahagyta a sírást. Az ölében egy tüskés, zöld labda volt.

- De hisz ez... - nevetett fel Simon.

- Sünlabda – mosolygott a gesztenyefa.

- Nem lukad ki? – kérdezte a kicsi sün csillogó szemekkel.

- De nem ám! – válaszolt a fa – és, ha a huzatot leveszed róla, a barátaidat sem szúrja meg.

Simon ekkor vette észre, hogy a tüskés zöld burok nyitható. A belsejében avarbarna, fényes, pattogó labda volt.

- Köszönöm, köszönömöm, köszönöm! – ugrott örömeiben talpra Simon, és kezében az új, kipukkaszthatatlan sünlabdájával körbe ugrálta a Nagy Gesztenyefát.

Üveges Szilvia: Mese a pöttyös labdáról

A pöttyös labda sokat játszott: gazdája, a kislány és a kisfiú – testvérek voltak – gyakran kiszaladtak vele az udvarra vagy a szomszédba más gyerekekhez. Szállt a pöttyös labda kézzel a kézre, vidám kacagás töltötte be az utca csendjét, még a felhők is szétszaladtak a nap elől, amikor a gyerekek zivaja felhallatszott a kék égig. A pöttyös labda ilyenkor érezte elemében magát, élvezte a játékot, nem szédült, nem lett rosszul, amikor pörgették-forgatták, a magasba emelkedett, majd alá szállt a gyeplé felé, s még az sem zavarta, ha véletlenül a földre pottyant, mert valamelyik lurkó nem tudta elkapni. Ha embernek születik, biztos repülőgép-pilóta lett volna, de pöttyös labda volt, és nem is bánta, boldogan élt, és tette a dolgát: szórakoztatta a gyerekeket.

Egy borongós, szürke napon azonban az egyik nagyobb fiú, aki rendszeresen részt vett a mókában, bőr focilabdával érkezett. A kisfiúk azonnal körbevették az új szerzeményt, aztán gyorsan kijelölték a pályát meg a kapukat, és rugdosni kezdték a focilabdát. A lányok bosszankodva nézték a tőlük elpártolt fiúkat, aztán félrevonultak, és játszani kezdtek a pöttyös labdával. Aki bizony csodálkozva szemlélte társát: nem fáj neki, hogy össze-vissza rugdossák? Tócsába pottyant, sárba gurult, nem kímélték a gyerekek. Viszont megbecsülték, nagyra tartották – legalábbis a fiúk. A kislányok nem is vettek róla tudomást, de idővel valahogy egyre ritkábban vették elő a pöttyös labdát. Csoportba gyűlve pletykálgodtak, kacarásztak, virágot tűztek a hajukba, ruhákról beszélgettek.

A pöttyös labdának rosszul esett a mellőzés, s életében először azt kívánta: bárcsak ne az lenne, ami. Ó, ha bőr focilabda lehetne! Lehet, hogy a sárban hatalmasakat rúgnának belé, de akkor játszanának vele, szeretnék. S elkeseredésében a pöttyös labda sorra kérdezte a gyerekszoba többi lakóját, hogyan változhatna bőr focilabdává.

– Nem tudom – válaszolta a nagy barna maci.

– Nem tudjuk – visszhangozták az építőköcskák.

– Nem tudom – harsogta a társasjáték.

– Én tudom – válaszolta a már régen a sarokba száműzött, haját vesztett, de még mindig nevetségesen hiú baba. – Ugorj bele az utca végén folyó patakba, fürdesd meg minden porcikádat, és közben gondolj erősen arra, amit szeretnél.

– Ne hallgass rá, becsap – dörmögte a sokat tapasztalt barna maci, de a pöttyös labda nem hallgatott sem rá, sem a józan eszére, annyira vágyott arra, hogy bőr focilabda legyen.

Nem is pocsékolta tovább a drága időt, kigurult a szobából, a házból, és útnak indult a patak felé. Amikor odaért, mély levegőt vett, nagyon-nagyon elgondolkozott azon, amiért odament, majd bevetette magát a vízbe. A lelkében ugyan megszólalt egy vékony kis hang, hogy vigyázzon, erős a sodrás, veszélybe kerülhet, de a kívánsága sokkal jobban a fülében zakatolt – nem is figyelt a hangocskára.

Pedig jobban tette volna. Gumilabda lévén nem süllyedt el, azonban az ár villámgyorsan elragadta, s nem tudott a partra evickélni. Tehetetlenül sodródott, már minden pontja tízszer is megmerítkezett, s ezúttal nem élvezte a pörgést-forgást. Főleg akkor nem, amikor meglátta a közalgó köveket. Jaj nekem! – futott át benne a gondolat. – Hiszen ezek a kövek összezúznak, kilyukasztanak, és akkor végem!

Az ijedtség új erőt adott neki, s minden ügyességét latba vetve kicsusszant a partra. Odakint aztán végignézett magán: nem változott bőr focilabdává, ellenben, ahogy vizesen kigurult a homokra, csupa sár lett.

– Hogy is híhettem a babának! Biztosan félre akart vezetni, hiszen ő maga sosem tette ki a lábát a házból, pedig mennyire szeretné visszakapni az elveszített haját! – kiáltott fel. – Most tessék, rettenetesen koszos lettem, és jó messzire kerültem otthonról. De legalább nem törtem össze magam.

A pöttyös labda hazafelé indult, közben nem győzött csodálkozni: hová tette az eszét? Még akkor is ezen morfondírozott, amikor megérkezett az udvarukba. Kis gazdái már mindenhol keresték, s nagyon megörültek a visszatért csavargónak.

– Hát te hol jártál? – kérdezte a kislány, miközben felkapta. – Húha, csupa sár lettél! Ne félj, mindjárt megmoslak! Nagyon hiányoztál, máskor ne kóricálj el – kérte, és testvére is bólogatott.

Mégis szeretnek – ömlött végig a melegség a pöttyös labdán. – Pedig nem változtam bőr focilabdává. De most már nem is akarok az lenni – gondolta boldogan.

Micóka labdázik

Micókának a Boriska kendermagos cicáját hívják. Olyan szép kendermagos cica nincs több a világon, se olyan lusta. Egész délután úgy tüzelt a nap, hogy még tán a tücsöknek is melege volt, pedig az már csak vékonypéznű legény. Ember, állat hűvösre húzódott a forróság elől, de Micóka oda se nézett neki. Ebéd után felballagott a háztetőre, ott elvetette magát nagy kényelmesen, s egész estig szundikált a napon. Alkonyat felé nagyot huzakodott, ugrott egyet, s egyszerre bent termett a konyhában.

- Boriska, nagyon nagy játszhatnékom van, gyere ki az udvarra - dörgölődött hízelkedve kis gazdasszonyához.

- Jaj, Micóka, most már nincs időm a játékokra! Anyukának kell segítenem a vacsorafőzésben. Eredj magad játszogatni.

Micóka egy kicsit elbúsulta magát, de hogy szétekintett a konyhában, egyszerre megvidámodott. Meglátta az asztalon a tejfölös köcsögöt, s ki akarta próbálni, hogy belefér-e a feje. Boriska azonban megneszelte a szándékát, s jót koppintott az orrára a főzőkanállal.

- Hohó, pajtikám, hagyj békét a tejfölös köcsögnek! Az udvaron keress magadnak játékos cimborát.

Micóka kisuhant az udvarra, és pajtást keresett volna, de nem talált. Játszogatott aztán egyesegymagában. Lehemperegett a fűre, csavargatta a farkát jobbra-balra, nagyon szerette volna megfogni a hegyét, de sehogy se bírta. Fölszaladt sebesen a kútgémre, s nagyon óvatosan lejutott az ostorfán, de megcsúszott az ügyetlen. Majd beleesett a kútba.

El is szaladt onnan olyan ijedten, hogy tán sohase megy többet arra. Leült az eperfa tövébe, s onnan leskelődött szerteszét. Lengedezni kezdett a szellő, ringatta a leveleket, s a levelek árnyéka mozogni kezdett a földön. Micóka odaugrott, mint a villám, kieresztette éles körmeit, és nagyot csapott velük. Persze az árnyéket nem bírta megfogni.

Elszégyellte magát, és búsan ballagott a kerítés felé. Ahogy ballag, egyszer csak látja ám, hogy valami gömbölyű mozog a fal tövében. Odaugrik, hát egy nagy labda gurulgat ott szép csendesen. Úgy megörült Micóka, hogy minden bánatát elfelejtette. Lesz-e nagy játék? De lesz ám olyan, hogy Boriska még álmában se lát olyant. Föllált a két hátulsó lábára, a két elsővel pedig megkapta a guruló labdát. De el is jaidította magát olyan keservesen, hogy olyat igazán még álmában se hallott Boriska.

- Mia-u-u, ez a labda jár!

Csakugyan mind tele lett a talpacskája tüskével, alig győzte kirázni őket. A labda pedig megállt, mintha odaragadt volna a földhöz. Micóka gondolkozóba esett, hátha nem is jól kezdte ő a játékot. Most már a vállával taszított egyet a gombolyagon. De csak azt nyerte vele, hogy a válla is mind összeszurkálódott, mintha csak egy gombostűpárnába heveredett volna bele.

Nem is mert tovább labdázni. Leült a ribizkebokor tövébe, s hol a talpát, hol a vállát nyalogatva onnan leste a labdát. Hát egyszer csak megint elkezd ám gurulni a labda az út mentén, de olyan sebesen, hogy Micóka alig bírta szemmel tartani. Fölkerekedett, és utána lopózkodott nagy óvatosan. Fúrta a kíváncsiság, miféle szerzet lehet ez a furcsa labda.

Ha már játszani nem hagy magával, legalább megszagolja, gondolta Micóka. S rózsás kis orrát hirtelen hozzáütötte a labdához, de el is kapta még hirtelenebbül. Mintha csak égő parázsba ütötte volna!

Olyan nyávogást még nem hallott a világ, aminőt Micóka véghezvitt. Fölijedt az egész ház, a kakas elkukorította magát, a verebek csiripeltek a tető aljában, a Bodri ugatott, még az öreg eperfa is megrázkódott. Boriska ijedten szaladt ki a konyhából, gyertyával a kezében.

- Mi lelt, cicuskám, ki bántott, Micókám?

Micóka nem tudott szólni, csak vérző orrocskáját nyomogatta a földhöz. Mellette pedig ott gömbölyödött a labda, amelynek, uramfia, négy lábacska is volt meg takaros kis orrocskája, a fölött meg barátságosan ragyogó két fekete szemecskéje.

Boriska olyan jóízűt nevetett, hogy majd elejtette a gyertyát.

- Ó, te ostoba Micóka, bizonyosan a sündisznóval akartál labdázni, az szúrta meg az orrocskádat, te kis ügyetlen!

Most már az egész ház kacagott, a kakas, a veréb, a Bodri, még az öreg eperfa is megrázkódott jókedvében. Még a sündisznócskának is olyan nevetőformán mozgott az arcocskája.

Micóka pedig szégyenében beugrott a szalmás istállóba, s elő nem jött még a rántott csirkérese, amivel Boriska vacsorázni csalogatta. Jaj, lesz az éjszaka az egereknek a szalmás istállóban!

Mese a piros pettyesről

Egyszer volt hol nem volt, volt egyszer egy játékgyár. Ebben a gyárban nagyon sok játékot készítettek. Autókat, babákat, építőkockákat, plüss játékokat, kirakósokat, társasjátékokat, zenélős mütyürkéket és labdákat.

Történt egyszer, hogy a labdákat gyártó gépsor meghibásodott, és a sok piros színű, fehér pettyes labda között lett egy fehér színű, piros pettyes. Ha ez még nem is elég nagy baj, de ez a labda kicsit másképp lett gömbölyű, mint társai.

- Mondhatni tojásra hasonlít - vette kézbe a csomagolóban valaki.

- Talán nem is annyira. Meg jól is áll neki, szépek ezek a piros pettyek. Odateszem a többi közé, hátha megveszik majd így is - morfondírozott magában tovább, és a labdát be is tette a nagy zsákba. Másnap teherautóra rakták a többi játékkal együtt és kiszállították a játékboltba. Ott hamarosan polcokra sorakoztatták a vele utazó babákat, mackókat, kisautókat, a Piros pettyest a többi labdával együtt egy nagy hálós tartóba borították bele. Nagyon izgult, ne hogy kipotyogjon, vagy elguruljon a többiektől. Kicsit félt is: "Mi lesz, ha észreveszik a színeimet, ha nem tetszik az alakom?" Felesleges volt az izgalom, senki nem vette észre a különbséget. Telt múlt az idő. Sokan jöttek, vettek hosszú hajú babát, pihe-puha mackót, szuper gyors kisautót, és labdát is. Piros pettyest többször megnézték, kézbe vették, de senki nem akarta magával vinni. Ettől nagyon szomorú lett. Egyszer még az is megtörtént, hogy egy kislány így szólt, amikor megnézte:

- Hát ez nem is labda! Ez egy pulykatojás!! - és jót nevetett. Szegény piros pettyes sírni szeretett volna, vagy elsüllyedni szégyenében. Ettől kezdve még inkább visszahúzódott, ne hogy véletlenül valaki még egyszer pulykatojához hasonlítsa. A nap besütött az ablakon, sugarai csiklandozták a labdákat, a Piros pettyes sóhajtozva arra gondolt, milyen jó lenne kint

játszani. A hálós tartóban, ami otthona volt már hosszú ideje, mindig cserélőtek a lakók, csak ő marad abból a csoportból, akikkel együtt utazott a boltba. Nem is csoda, hogy kissé megfakultak pettyei.

Szerda volt, amikor belépett a játékboltba. Anyukájával jött a kisfiú. Körbe sétáltak a polcok között, kerestek valamit.

- Segíthetek valamiben? - kérdezte az eladó.

- Ó köszönöm! Tudja ajándékot szeretnénk venni egy kisbabának. Talán valamilyen csörgőt.

- Erre tessék.

S míg az anyuka válogatott a babajátékok közt a fiúcska megállt a labdánál. Piros pettyes érezte: "Igen, Ő lesz az, akivel játszani fogok, akivel nagy gólokat rúgunk, aki olyan magasra fog engem feldobni, hogy köszönhetek még a felhőknek is." Majd kiugrott a szive a helyéről, minden erejét összeszedve megpróbálta felhívni a kisfiú figyelmét magára.

- Jancsikám, szeretnél egy labdát? - kérdezte anyuka.

- Az nagyon jó lenne!

- Akkor válassz egyet!

" Most jött el az én időm! " - gondolta Piros pettyes, és szökkent egy nagyot, egyenesen Jancsika kezébe.

- Pont ezt szeretnéd? Milyen fakóak a pöttyei, meg kicsit tojás az alakja is, ráadásul fordítva vannak rajta a színek. Keress másikat!

Piros pettyes megijedt. "Ez nem lehet, nem szabad, hogy így történjen!" Ha most nem veszik meg, akkor soha! Akkor inkább kiereszti magából a levegőt, mert akkor nincs semminek értelme!

- Én őt akarom! Másik nem kell! - szorította magához a kisfiú.

- Hát, akkor legyen. - anyuka már ki is fizette és indultak.

Piros pettyes nagyon boldog volt. Attól kezdve mindig együtt játszott Jancsikával. Sok-sok gólt rúgtak, magasra szállt, pattogtatásban a kisfiú lett a legügyesebb a barátai között. Jancsika és Piros pettyes elválaszthatatlanok lettek. Csak gurultak, futottak, nevettek sokat, néha sírtak is egy picit. Még most is szaladnának, gurulnának, kacagnának, ha Jancsika fel nem nőtt volna.

Ma már János a neve, és komoly dolgokkal van elfoglalva. De Piros pettyes még mindig ott van a polc alatt, s gyakran előveszik, mostanában hármásban játszanak együtt, Piros pettyes, János és a kicsi Jancsika, János fiacskája.

Felhasznált forrás:

- Áfra P. (2014): Gesztenyevirágok: versek óvodásoknak és kisiskolásoknak. Paks: Info - Szponzor Kft., 62 p. <https://mek.oszk.hu/13700/13794/13794.pdf>
- B. Főr A.: A piros pöttyös labda
<http://mindennapimese.mindenkilapja.hu/html/26215814/render>
- Bartos E. (2011): Százlábú: versek óvodásoknak. Pécs: Alexandra Kiadó
- Benedek E.: Labda file:///C:/Users/user/Downloads/Tevekenyseg_ajanlo-labdas_2020.04.29.pdf
- Biczó A.: Labdajáték <https://www.poet.hu/vers/47281>
- Csetriné Lingvay K. (2014): Aranyos pillangó. Kolozsvár: Kriterion 258 p.
- Donászy M.: Labda <http://margaretakucko.gportal.hu/gindex.php?pg=27929295>
- Döbrentey I. (2010): Égből pottyant új mesék Budapest: Cartafilus: Ekhó 113 p.
- Éginé Szederkényi E.: Az oviban a pettyes labda <https://www.poet.hu/vers/226578>
- Gazdag E. (1990): Meseforrás. Szombathely: Gazdag Erzsébet – kuratórium
- Gárdonyi G. (2001): Gárdonyi Géza összes meséi. Szeged: Dante Könyvkiadó alapján Szukits Könyvkiadó pp. 113-116.
- Gáspár J. (1978): Kerekecske, dombocska: Mesék, versek, mondókák. Bukarest : Editura Ion Creangă
- Hermann M.: Panna Labdázik <https://www.poet.hu/vers/145251>
- Hermann M.(2015): Malac Karcsika és a kislibák. A manócskás labda. Budapest: Angry Cat kiadó
<https://moly.hu/konyvek/hermann-marika-malac-karcsika-es-a-kislibak>
- Hervay G. (1973): Kobak könyve. Bukarest: Kriterion Könyvkiadó 157 p.
- H. Gábor E.: Száll a léggömb <https://meseles.hu/vers/h-gabor-erzsebet-szall-leggomb/>
- Kiss D.: Labdajáték
http://www.agyszinhaz.hu/gyereksarok/olvasnivalok/versek_kicsiknek/labdajatek.php
- Mándy S.: Labda <http://www.okm.gov.hu/letolt/retorika/ab/szoveg/komm/csenditsra.htm>
- Moldoványi Zs. (1977): Hóc, hóc, katona Bölcsődés verseskönyv Budapest: Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó 107p.
- Móra F.: A hatrongyosi kakasok Állatmesék Saját kutatási anyagának felhasználásával válogatta Madácsy László

<https://mek.oszk.hu/00900/00968/00968.htm>

Mese a piros pettyesről: <https://fejlesztok.hu/egyeb-dokumentumok/osszejovetelek/349-mese-a-piros-pettyesrol.html>

Micóka labdázik: <http://estimesetar.blogspot.com/2013/02/micoka-labdazik.html>

Nagy S.-né: A labda <https://www.poet.hu/vers/49717>

Nemes Nagy Á.: Labda <https://egyszervolt.hu/vers/labda.html>

Orsovai M.: A piros pettyes labda <https://a-mami-mesel.eoldal.hu/cikkek/a-mami-mesel/a-piros-pettyes-labda.html>

Pósfai F.-né, Sebestyén B. (2005): Círóka, maróka: mondóka, vers. Szombathely: Ny.-dunántúli Regionális Módszertani Bölcsőde, 2005. - 135 p.

Rónaszegi M.: A labda <http://allasmunkaazonnal.blogspot.com/2011/11/csoda-az-ovodaban-24-magyar-iro-31-uj.html>

Simkó T.: Longaméta <http://mesemorzsa.blogspot.com/search/label/labda>

Somogyi H.: Pattog a labda <https://www.poet.hu/vers/157655>

Stummer L.: Focilabda <https://www.poet.hu/vers/200103>

Szuhanics A.: Pöttyös labda <https://www.poet.hu/vers/17130>

Szűcs I.: Labdajátékok <https://www.poet.hu/vers/49675>

Sz. Pál-Kutas O.: Labdázó <https://www.poet.hu/vers/106832>

Üveges Sz.: Mese a Pöttyös labdáról <http://www.olvassmeset.hu/mese-a-pottyos-labdarol/>

T. Aszódi É. (1982): Nefelejcs: Szép magyar versek kisiskolásoknak. Budapest: Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó 397 p.

T. Aszódi É. (1992): Cini- cini muzsika: Óvodások verseskönyve Budapest: Móra Kiadó,

Tasnádi Varga É.: Pöttyös labda <http://dormogodomotor.hupont.hu/11/2-versek>

Tarcsai Szabó T. (2000): Pamuhihőke és Sámsemék. Budapest: Falukönyv-Ciceró 142 p.

Tordon Á. (1982): Csoda az óvodában. Budapest: RTV-Minerva, 153 p.

Vidor M. (1980): Labda

https://mandadb.hu/common/file-servlet/document/751415/default/doc_url/kincskeres_1980_11.pdf

Várfalvy E.: Sün Simon labdája https://avarfalvimesek.blog.hu/2019/09/07/sun_simon_labdaja

Waldinger Á.: Pöttyös labda <https://www.poet.hu/vers/17130>

VII. Köszönetnyilvánítás

Ezúton szeretném megköszönni Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógia Kar vezetőségének, hogy az EFOP-3.4.3-16-2016-00022 „QUALITAS” Minőségi felsőoktatás-fejlesztés Sopronban, Szombathelyen és Tatán című projekt támogatásával a jegyzetem megjelenhetett. Mindazoknak az oktatóknak, kedves kollegáimnak, akinek gondolataival és segítségével a jegyzetem hozzáadott értékében tevékenykedett és támogatott. Kiemelten szeretném megköszönni a 15 év alatt tanított hallgatóimnak, akik nélkül a jegyzet nem készülhetett volna el! Továbbá a soproni Hermann Alice Óvodának, a Süni csoportvezető óvodapedagógusnak, Bokori Zoltánnénak.

Köszönöm!

Baloghné Bakk Adrienn